

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ลักษณะของการใช้สื่อโทรทัศน์ของหน่วยงานภาครัฐ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผังรายการโทรทัศน์ในช่วงเดือนมิถุนายน-กันยายน 2549 พบว่ามีหน่วยงานภาครัฐที่ได้จัดทำเนื้อหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่สนองต่อพันธกิจและนโยบายการพัฒนาประเทศและได้ทำการถ่ายทอดและเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ไปยังประชาชนจำนวนทั้งสิ้น 59 หน่วยงานในสังกัดของกระทรวงหลักต่างๆ รวมไปถึงจนถึงหน่วยงานในสังกัดของรัฐสภา หน่วยงานในสังกัดของ สำนักงานกฤษฎามนตรี และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งจำแนกเป็น กระทรวงงานต่างๆ ได้รวม 16 กระทรวงหลัก อีก 3 หน่วยงาน นำเสนอรายการออกอากาศทุก หน่วยงานรวมทั้งสิ้น 82 รายการ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อเป็นเครื่องมือในการเพื่อเผยแพร่เนื้อหา
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี
1. กระทรวงการคลัง							
1.1) สำนักงานสลากกิน แบ่งรัฐบาล	- สำนักงานสลากฝากออก					/	
1.2) ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์	- สปอตโฆษณาสลากออม ทรัพย์ทวีสิน ชุด 40 ปี	/	/	/	/	/	/
1.3) ธนาคารออมสิน	- สปอตโฆษณา โครงการเงิน ฝากธกส.ทวีสิน	/	/	/	/	/	/
1.4) โรงงานยาสูบ	- ไปคู่ผู้แทน					/	
2. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา							
2.1) การท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย	2.1.1 สปอตประชาสัมพันธ์ งานบุญบั้งไฟนานาชาติ, และ งาน Thailand Grand Invitation				/		

หน่วยงานผู้ซื้อ	รายการ	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี
	2.1.2 รายการมุมมอง ท่องเที่ยวไทย	/					
3. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์							
3.1) สำนักงานปลัด กระทรวง	- สปอคโฆษณา ประชาสัมพันธ์		/			/	
3.2) สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (องค์การมหาชน)	- รายการรวมพลัง สร้างสุข					/	
3.3) การเคหะแห่งชาติ	- รายการ พิทักษ์สิ่งแวดล้อม					/	
4. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์							
4.1) สำนักงานการปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.)	- สปอคประชาสัมพันธ์ โครงการนิคมเศรษฐกิจ พอเพียง, สปอคประชา สัมพันธ์โครงการนโยบาย แปลงสินทรัพย์เป็นทุน			/	/	/	
4.2) กรมวิชาการเกษตร	- ก้าวไกลกับกรมวิชาการ เกษตร						/
5. กระทรวงคมนาคม							
5.1) กรมการขนส่งทางบก	- สปอคโฆษณาประมูลเลข ทะเบียนสวย		/		/		
5.2) กรมทางหลวง	5.2.1 รายการทางเลือกทาง หลวง			/			
	5.2.2 รายการสองข้างทาง หลวง					/	
	5.2.3 รายการสื่อกลางทาง หลวง					/	
5.3) การทางพิเศษแห่ง ประเทศไทย	- สปอคประชาสัมพันธ์เชิญ ชวนเขียนบัตรถวายพระพร ในหลวง			/			/
6. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
6.1) กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม	- รายการเปิดโลกสีเขียว สิ่งแวดล้อม						

หน่วยงานผู้ซื้อ	รายการ	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี
7. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร							
7.1) บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	- สปอคโฆษณาโทรทางไกล ใช้ 009			/			
7.2) บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน)	- สปอคประชาสัมพันธ์เชิญ ร่วมถวายพระพรในหลวง ผ่านเว็บไซต์				/	/	/
7.3) บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	- สปอคโฆษณาเชิญชวน เขียน ไปสการ์ดถวายพระพร ในหลวง			/			/
8. กระทรวงพลังงาน							
8.1) สำนักงานนโยบายและ แผนพลังงาน (สนพ.)	8.1.1 สปอคประชาสัมพันธ์ โครงการพลังงานหารสอง	/	/	/	/	/	/
	8.1.2 รายการ NGV เพื่อยาน ยนต์					/	
8.2) การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย (กฟผ.)	- สปอคประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน			/			
8.3) การปิโตรเลียมแห่ง ประเทศไทย (ปตท.)	8.3.1 สปอคประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน		/				/
	8.3.2 รายการคนหวงแผ่นดิน					/	
9. กระทรวงพาณิชย์							
9.1) กรมส่งเสริมการส่ง ออก	- สปอคประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน, สปอคประชา สัมพันธ์งาน ThaiFex-World Food	/			/		
9.2) กรมสรรพากร	- รายการกรมสรรพากร	/					
10. กระทรวงมหาดไทย							
10.4) สำนักงานปลัด กระทรวงมหาดไทย	- รายการมหาดไทยชวนรู้					/	
10.5) กรมที่ดิน	- กรมที่ดินอินไซด์					/	
10.6) การประปานคร หลวง	- สปอคประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน	/					

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	ช่อง	ช่อง	ช่อง	ช่อง	ช่อง	ไอทีวี
		3	5	7	9	11	
10.7) กรุงเทพมหานคร	10.7.1 สปอตประชาสัมพันธ์ โครงการกรุงเทพสีเขียว	/					
	10.7.2 รายการที่นิยมมหานคร					/	
	10.7.3 รายการเมืองหลวงของ เรา					/	
	10.7.4 รายการอินไซด์ไทย แลนด์					/	
10.9) กรมการจัดหางาน	- สปอตประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน			/			
10.10) สำนักงานประกัน สังคม	10.10.1 สปอตประชาสัมพันธ์โครงการขยายความ คุ้มครองไปสู่แรงงานนอก ระบบ	/					
	10.10.2 รายการชีวิตดีมี ประกันสังคม		/				
	10.10.3 รายการสร้างหลัก ชีวิต			/			
12. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี							
12.1 สำนักงานปลัด กระทรวง	- รายการ Mega Clever				/		
13. กระทรวงวัฒนธรรม							
13.1) กรมศิลปากร	- รายการคันทองต๋องไทย					/	
13.2) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	- สปอตประชาสัมพันธ์ โครงการเด็กดี สังคมดี				/	/	
13.3) วัดพระบาทน้ำพุ	- รายการเมตตาธรรม คำจูน โลก		/				
14. กระทรวงศึกษาธิการ							
14.1) สำนักงานปลัด กระทรวง	- รายการเวทีปฏิรูปการศึกษา					/	
14.2) สำนักงานการศึกษา นอกระบบ	- รายการภูมิปัญญาแพทย์ แผนไทย					/	

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี
14.3) สถาบันส่งเสริมการ สอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	14.3.1 รายการวิทยาศาสตร์ รอบตัว					/	
	14.3.2 รายการสมองซีกซ้าย					/	
14.4) มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	14.4.1 รายการ เวทีธรรม				/		
	14.4.2 รายการเพื่อแผ่นดิน ไทย					/	
	14.4.3 รายการเสียงธรรม เสียงทิพย์					/	
14.5) สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา	- รายการคิดได้ใจ						/
14.6) สำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาขั้นพื้น ฐาน	14.6.1 รายการเสียงแห่ง อนาคต					/	
	14.6.2 รายการบ่ายนี้มีคำตอบ				/		
	14.6.3 รายการเช้าวันนี้ที่ เมืองไทย (เวทีนี้มีดีมาอวด)		/				
14.7) สำนักงานคณะ กรรมการการอุดมศึกษา	- รายการบ่ายนี้มีคำตอบ				/		
14.8) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้า หลวง	- สารคดีแม่ฟ้าหลวง					/	
15. กระทรวงสาธารณสุข							
15.1) สำนักงานปฏิรูป ระบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)	- รายการรวมพลังสร้างสุข					/	
15.2) องค์การเภสัชกรรม	- สปอศ โฆษณาผลิตภัณฑ์ GPO เคอร์มิน			/			
16. กระทรวงอุตสาหกรรม							
16.1) กรมโรงงานอุตสาหกรรม	- สปอศ ประชาสัมพันธ์ โครงการอุตสาหกรรมไทยใส สะอาดและปลอดภัย						/
16.2) สำนักงานมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	- สปอศ ประชาสัมพันธ์ เครื่องหมายมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)				/		

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	ช่อง	ช่อง	ช่อง	ช่อง	ช่อง	ไอทีวี
		3	5	7	9	11	
17. รัฐสภา							
17.1) สถาบันพระปกเกล้า	- รายการรากแก้ว ประชาธิปไตย					/	
17.2) รัฐสภา	17.2.1 รายการ เจาะรัฐสภา					/	
	17.2.2 รายการ มองรัฐสภา					/	
	17.2.3 รายการ รัฐสภาของ ประชาชน					/	
18. สำนักนายกรัฐมนตรี							
18.1) กรมประชาสัมพันธ์	18.1.1 รายการ สวัสดิ์อาเซียน					/	
	18.1.2 รายการ มองอีสาน					/	
	18.1.3 รายการ สารพันปัญหา แอดส์					/	
	18.1.4 รายการ พลังแผ่นดิน พลังต้านยาเสพติด					/	
18.2) คณะกรรมการ เอกลักษณ์ของชาติ	- รายการ มงคลแผ่นดิน					/	
18.3) สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี	18.3.1 สปอศประชาสัมพันธ์ โครงการเชี่ยวชาญเพื่อมหาชน				/	/	
	18.3.2 รายการนายกทักษิณฯ คุยกับประชาชน					/	
18.4) สำนักงานคณะ กรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	18.4.1 รายการ สภาผู้บริโภค					/	
	18.4.2 สปอศประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน			/			
18.5) สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย (สกว.)	- รายการ วิสัยทัศน์กฎหมาย ไทย					/	
18.6) สำนักงานพัฒนา ศักยภาพของหมู่บ้านและ ชุมชน	18.6.1 รายการ ด้วยลำแข้ง			/			
	18.6.2 รายการ SML ก้าวอย่าง สู่ชุมชน						
18.7) สำนักงานคณะ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	18.7.1 รายการ ทำจริงไม่จอน					/	
	18.7.2 รายการ ชีวิตที่พอเพียง					/	

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ไอทีวี
18.8) สำนักงานสนับสนุน และส่งเสริมสุขภาพ	18.8.1 สปอตโฆษณาณรงค์ หยุดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ	/	/	/	/	/	/
	18.8.2 รายการ โลกใบเดียวกัน						/
18.9) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ (ก.พ.ร.)	- สปอตประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน		/				
18.10) คณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง	-สปอตประชาสัมพันธ์ โครงการนิคมเศรษฐกิจ พอเพียง	/	/	/	/	/	/
19. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ							
19.1) สำนักงานผู้บัญชา การตำรวจแห่งชาติ	- ตำรวจของประชาชน					/	

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าบรรดาเนื้อหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ไปยังประชาชนนั้นส่วนใหญ่ได้มีการนำเสนอออกอากาศผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ตามลำดับ โดยเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 มีรายการทุกประเภทที่ได้นำเสนอออกอากาศ รวม 55 รายการ เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. มีรายการทุกประเภทที่ได้นำเสนอออกอากาศรวม 20 รายการ และเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 มีรายการทุกประเภทที่ได้นำเสนอออกอากาศรวม 12 รายการ

ในขณะที่เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องพาณิชย์ ได้แก่ ช่อง 3 ช่อง 7 และช่อง ไอทีวี มีปริมาณข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ออกอากาศ ดังนี้ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 มีรายการทุกประเภทที่ได้นำเสนอออกอากาศ รวม 13 รายการ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 มีรายการทุกประเภทที่ได้นำเสนอออกอากาศ รวม 19 รายการ และสถานีโทรทัศน์ ไอทีวี (ทีไอทีวี) มีรายการทุกประเภทที่ได้นำเสนอออกอากาศ รวม 14 รายการ

ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
ของหน่วยงานภาครัฐผ่านสื่อโทรทัศน์ไปสู่ประชาชน

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
1. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล	- รายการ สำนักงานสลาก ฝากบอก	สารคดี	การให้บริการ และกิจกรรมของสำนักงานสลากที่มีบทบาทส่งเสริมสังคม
2. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	- สปอคโฆษณาสลากออมทรัพย์ทวีสินชุด 40 ปี	สปอคโฆษณา	แนะนำการออมในรูปแบบของใบสลากที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการออมทั่วไป โดยชูประเด็นของการเสี่ยงโชคในรูปแบบสลาก
”	- สปอคโฆษณาโครงการเงินฝากรทส.ทวีสิน	สปอคโฆษณา	สลากออมทรัพย์ทวีสินสามารถนำมาใช้เป็นของขวัญที่ทรงคุณค่าเพื่อมอบให้กับคนที่เรารักได้ด้วย ค่าตอบแทนเมื่อถูกรางวัลกว่า 10 ล้านบาท
3. ธนาคาร ออมสิน	- สปอคโฆษณาโครงการเงินฝากคุ้มครองชีวิต GSB-Life	สปอคโฆษณา	แนะนำบริการเงินฝากที่ให้การคุ้มครองชีวิต
4. โรงงานยาสูบ	- รายการ ไปดูผู้แทน	สัมภาษณ์	สัมภาษณ์ผู้แทนระดับชาติ ท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชนเกี่ยวกับงานที่ได้ทำประโยชน์ให้กับพื้นที่ หรือชุมชนของตนเอง พาไปแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว สินค้าขึ้นชื่อต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จัก
5. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	-สปอคประชาสัมพันธ์งานบุญบั้งไฟนานาชาติ ครั้งที่ 1 จ.ยโสธร	สปอคโฆษณา	เชิญชวนนักท่องเที่ยวไปร่วมงานบุญบั้งไฟ

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
5. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	- สปอตประชาสัมพันธ์ กิจกรรมเนื่องในโครงการ Thailand Grand Invitation 2006	สปอตโฆษณา	บอกกล่าวถึงการจัดทำสมุดลงนาม ถวายพระพรเพื่อร่วมเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
”	- รายการมุมมองท่องเที่ยว ไทย	สารคดี	แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ของเมืองไทย 76 จังหวัด พร้อม กิจกรรมการท่องเที่ยว
6. สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การ มหาชน)	- รายการรวมพลัง สร้างสุข	สารคดี	การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดอาชีพและรายได้ ให้กับสมาชิกของหมู่บ้านและ ชุมชน เพื่อให้สมาชิกและชุมชนมี คุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข
7. สำนักงานปลัด กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของ มนุษย์	- สปอตประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน	สปอตโฆษณา	แนะนำภารกิจหน้าที่ของสถาบัน พัฒนาองค์กรชุมชน โดยมุ่งเน้น การทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีและมี ความสุข
8. การเคหะแห่งชาติ	- รายการ พิทักษ์ สิ่งแวดล้อม	สารคดี	ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ การแก้ไข และ ฟื้นฟู ทั้งด้านการประมง ปศุสัตว์ และการเกษตร โดยมุ่งเน้น การเกษตรแบบปลอดภัยสารพิษ
9. สำนักงานการปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.)	- สปอตประชาสัมพันธ์ โครงการนิคมเศรษฐกิจ พอเพียง	สปอตโฆษณา	บอกกล่าวถึงความพร้อมในการเปิด ดำเนินโครงการ พร้อมแนะนำ รูปแบบของการใช้ชีวิตตามแบบ เศรษฐกิจพอเพียง
”	- สปอตประชาสัมพันธ์ โครงการนโยบายแปลง สินทรัพย์เป็นทุน	สปอตโฆษณา	เชิญชวนให้ประชาชนสินทรัพย์ที่มี มาเปลี่ยนเป็นเงินทุนนำไป ประกอบธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้ หรือต่อยอดทางธุรกิจ

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
10. กรมวิชาการเกษตร	- รายการ ก้าวไกลกับกรม วิชาการเกษตร	วาไรตี้	นำเสนองานวิจัยทาง เทคโนโลยีการเกษตรใหม่ๆ ไปสู่ เกษตรกร ควบคู่ไปกับการ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของ หน่วยงาน
11. กรมการขนส่งทาง บก	- สปอตโฆษณาโครงการ ประมูลเลขทะเบียนสวย	สปอตโฆษณา	แจ้งกำหนดการวันเปิดประมูลเลข ทะเบียน
12. กองทุนเพื่อความ ปลอดภัยในการใช้รถ ใช้ถนน (กปถ.)	- สปอตประชาสัมพันธ์ รณรงค์โครงการขับขี่ ปลอดภัย	สปอตโฆษณา	ชักเตือนผู้ขับขี่ที่ดื่มสุราไม่ควรขับขี่ ยานพาหนะใดๆ เพราะอาจ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและ ทรัพย์สินได้
13. กรมทางหลวง	- รายการทางเลือก...ทาง หลวง	สารคดี	แนะนำเส้นทางหลวงสายต่างๆ เพื่อ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้เส้นทาง การเดินทาง
”	- รายการสองข้างทางหลวง	สารคดี	แจ้งความคืบหน้าการก่อสร้างทาง หลวง และทางสายเชื่อมต่อในพื้นที่ ต่างๆ ทั่วประเทศ
”	- รายการ สี่กกลางทาง หลวง	รายการสด	ตอบข้อซักถามเกี่ยวกับการใช้ทาง หลวงสายต่างๆ รวมถึงการให้ คำแนะนำในการใช้เส้นทาง ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงข้อควรระวัง ในการใช้เส้นทาง
14. การทางพิเศษแห่ง ประเทศไทย	- สปอตประชาสัมพันธ์เชิญ ชวนเขียนบัตรถวายพระพร ในหลวง	สปอตโฆษณา	เชิญชวนประชาชนร่วมลงนาม ถวายพระพรในหลวงเนื่องใน วโรกาสฉลองสิริราชสมบัติ ครบรอบ 60 ปี
15. กรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม	- รายการ เปิดโลกสีเขียว	สารคดี	รายงานสถานการณ์ข้อเท็จจริงใน ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผล

หน่วยงานผู้ซื้อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
			กระทบต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ให้ประชาชนได้รับทราบ
16. บริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)	- สปอดโฆษณาโทร. ทางไกลใช้ 009	สปอดโฆษณา	แนะนำบริการ โทรทางไกล ต่างประเทศราคาประหยัดด้วยการกด ครหัส 009
17. บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	- สปอดประชาสัมพันธ์เชิญชวนร่วมถวายพระพรในหลวงผ่านเว็บไซต์ www.tot.co.th	สปอดโฆษณา	เชิญชวนประชาชนร่วมลงนามถวายพระพร ในหลวงผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน
18. บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	- สปอดโฆษณาเชิญชวนเขียนโปสการ์ดถวายพระพรในหลวง	สปอดโฆษณา	เชิญชวนประชาชนร่วมลงนามถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยใช้ไปรษณีย์บัตร
19. สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.)	- สปอดประชาสัมพันธ์โครงการพลังงานหารสอง	สปอดโฆษณา	นำเสนอพฤติกรรมการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในบ้านอย่างละเอียด ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากโดยไม่จำเป็น
”	- รายการ NGV เพื่อยานยนต์	สารคดี	ให้ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพ ประโยชน์ และจุดเด่นของการใช้ก๊าซ NGV สำหรับรถยนต์ เพื่อให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อก๊าซ NGV และนำไปสู่การตัดสินใจเลือกใช้
20. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	- สปอดประชาสัมพันธ์หน่วยงาน	สปอดโฆษณา	นำเสนอบรรยากาศการทำงาน ด้านการจัดหาพลังงานไฟฟ้า การผลิตไฟฟ้า และการที่สังคมได้นำไฟฟ้ามาใช้ประโยชน์รูปแบบต่างๆ
21. การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	- สปอดประชาสัมพันธ์	สปอดโฆษณา	นำเสนอกิจกรรมการปลูกป่าอัน

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
ประเทศไทย (ปตท.)	หน่วยงาน		เป็นกิจกรรมเพื่อสังคมอีกกิจกรรมหนึ่งของหน่วยงาน
21. การปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย	- รายการ คนทวงแผ่นดิน	สารคดี	นำเสนอผลงานและกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ของบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานที่ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่า ดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง มุ่งเน้นการนำเสนอในประเด็นปัจจุบันเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ของประชาชน
22. กรมส่งเสริมการส่งออก	- สปอศประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน	สปอศโฆษณา	บรรยากาศของความเจริญของเศรษฐกิจและสังคมที่กรมส่งเสริมการส่งออกได้มีส่วนช่วยในการนำเงินตราเข้าประเทศ
”	- สปอศประชาสัมพันธ์งาน ThaiFex-World Food	สปอศโฆษณา	การจัดเทศกาลสินค้าอาหารที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในเอเชียที่ไม่ควรพลาด
23. กรมสรรพากร	- รายการ กรมสรรพากร	สารคดีสั้น	ให้ข้อมูลการบริการใหม่ๆด้านภาษี อธิบายรูปแบบของการเสียภาษี ข้อมูลด้านกฎหมายภาษีองค์กร ประกอบภาพการปฏิบัติงานขององค์กร
23. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	- รายการ มหาดไทยชวนรู้	สารคดี	นำเสนอภาพการดำเนินงานของหน่วยงาน เกี่ยวกับการพัฒนาด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติด ทั้งนี้จะมุ่งเน้นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงและความสุขของประชาชนในชุมชน

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
24. กรมที่ดิน	- กรมที่ดินอินไซด์	สารคดี	อธิบายการให้บริการหน่วยต่างๆ ของกรมที่ดิน ความคืบหน้าของ การพัฒนาที่ดินในท้องที่ต่างๆ งาน ทะเบียนที่ดิน รวมถึงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวกับที่ดิน
25. การประปา นครหลวง	- สปอศประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน	สปอศโฆษณา	ความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะให้บริการ ด้านทรัพยากรน้ำของการประปา
26. กรุงเทพมหานคร	- สปอศประชาสัมพันธ์ โครงการกรุงเทพสีเขียว	สปอศโฆษณา	การดำเนินงานและความคืบหน้า ด้านการเพิ่มพื้นที่สวนสาธารณะ ขนาดใหญ่และเล็กทั่วพื้นที่ กรุงเทพมหานคร
”	- รายการ ที่นันทนคร	สารคดี	แนะนำสถานที่น่าเที่ยวของ กรุงเทพมหานคร ในพื้นที่เขตต่างๆ มุ่งเน้นความสวยงามของ บรรยากาศของสถานที่ ควบคู่ไป กับวิถีชีวิตท้องถิ่น
”	- รายการ เมืองหลวงของเรา	สารคดี	นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ ท้องเที่ยว วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึงการพูดถึงความ เคลื่อนไหวเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัจจุบัน
”	- รายการ อินไซด์ไทยแลนด์	สารคดี	แนะนำภารกิจด้านการพัฒนาท้องที่ ของสภากทม. แนะนำผู้นำท้องถิ่น สถานที่ท่องเที่ยวของเขตต่างๆ ใน กทม. นำเสนอการฝึกอาชีพ รวมถึง ประเด็นปัญหาด้านสุขภาพของคน
27. สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	- รายการ ตำรวจของ ประชาชน	สารคดี	เดือนภัยทางสังคม แนะนำภารกิจ หน้าที่ของตำรวจ การให้บริการ ประชาชนในด้านต่างๆ

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
28. กรมการจัดหางาน	- สปอตประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน	สปอตประชาสัมพันธ์	แนะนำภารกิจหน้าที่ของกรม แรงงานในด้านการสร้างอาชีพของ ประชาชน
29. สำนักงาน ประกันสังคม	- สปอตประชาสัมพันธ์ โครงการขยายความ คุ้มครองไปสู่แรงงานนอก ระบบ	สปอตโฆษณา	แจ้งให้ทราบถึงขยายการความ คุ้มครองด้านประกันคน ไปสู่ผู้ใช้ แรงงานนอกระบบ
”	- รายการ ชีวิตดี มี ประกันสังคม	สารคดี	ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ของ ผู้ประกันคนที่ควรทราบ
”	- รายการ สร้างหลักชีวิต	สารคดี	แนะนำสิทธิประโยชน์ของการขอ ยื่นประกันตน โดยมุ่งประเด็นไปที่ การสร้างหลักประกันที่มั่นคงใน ชีวิตการทำงาน
30. สำนักงานปลัด กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	- รายการ Mega Clever	สารคดีทดลอง	นำเสนอความรู้ทางวิทยาศาสตร์ใน รูปแบบการนำปรากฏการณ์ต่างๆ ทั่วไปรอบตัวมาเป็นประเด็นคำถาม ถามผู้ร่วมรายการและถามผู้รับชม รายการ จากนั้นก็จะอธิบายประเด็น คำถามต่างๆ ด้วยการสารคดีทดลอง ให้เห็นถึงกระบวนการเกิดและผล ของปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่ เกิดขึ้น
31. กรมศิลปากร	- รายการ ค้นร่องรอยไทย	สารคดี	นำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เป็นซีรีส์ โดยเกี่ยวข้องกับเรื่องที่คุณ ให้ความสนใจในปัจจุบัน เป็นซีรีส์ ตอน “สุวรรณภูมิใน ประวัติศาสตร์” ก็จะบอกเล่า เรื่องราวทุกอย่างเกี่ยวกับสุวรรณภูมิ อาทิ การแกะรอยวัตถุโบราณ การ ตั้งถิ่นฐานของคนโบราณ

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
32. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	- สปอศประชาสัมพันธ์ โครงการเด็กดี สังคมดี	สปอศโฆษณา	นำเสนอภาพของเด็กการทำความคิด ต่อผู้อื่นในรูปแบบต่างๆ เพื่อ ปลูกฝังภาพของความน่ารักและการ ทำความดีเพื่อสร้างเสริมสังคมให้ น่าอยู่
33. วัดพระบาทน้ำพุ	- รายการ เมตตาธรรมคำจุน โลก	พุดคุย	หยิบยกประเด็นของเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นในสังคมมาพุดและแสดง ธรรมะที่เกี่ยวข้อง
34. สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ	- รายการเวทีปฏิรูป การศึกษา	สนทนา	สนทนาความคืบหน้า หรือประเด็น ด้านการศึกษาในมิติต่างๆ
35. สำนักงานการศึกษา นอกโรงเรียน	- รายการภูมิปัญญาแพทย์ แผนไทย	สารคดี	แนะนำการรักษาโรคต่างๆ ด้วย ศาสตร์แพทย์แผนไทย การใช้ สมุนไพร แนะนำอาการของโรค การแก้ไขอาการเจ็บป่วยด้วย สมุนไพรชนิดต่างๆ
36. สถาบันส่งเสริมการ สอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	- รายการ วิทยาศาสตร์ รอบตัว	สารคดี	นำเสนอเรื่องราวความเป็นมาของ สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว และใช้ วิทยาศาสตร์ช่วยในการอธิบายถึง กระบวนการต่างๆ ในการผลิต การ บริโภคที่เกี่ยวข้อง
”	- รายการ สมอชิงชัย	สารคดี	นำเสนอข้อเท็จจริงของสิ่งที่อยู่ รอบตัว อาทิ ผลิตภัณฑ์ สิ่งของ อาชีพ โดยมุ่งเน้นให้ข้อมูลในเชิง ลึกตั้งแต่เรื่องของประเด็นปัญหา หรือที่มาของการนำมาเสนอ สถานการณ์ในปัจจุบันของสิ่งที่ นำมาเสนอ กระบวนการผลิต หรือ การบริหารจัดการต่างๆ อย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อสร้างจิตสำนึกใน

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
			การรักษาสภาพแวดล้อม
37. มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราช วิทยาลัย	- รายการ เวทีธรรม	อภิปราย	นำเสนอกิจกรรมของสำนักจุฬาฯ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
”	- รายการ เพื่อแผ่นดินไทย	สนทนา	หยิบยกเหตุการณ์ข่าวสารปัจจุบันที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องศาสนานำมาพูดคุย ถึงวิถีทางธรรมที่ถูกต้อง หรือการ นำธรรมะ จริยธรรม ไปกำกับใช้ เพื่อให้เกิดความสงบสุขเรียบร้อย
”	- รายการ เสียงธรรม เสียง ทิพย์	พูดคุย	เป็นรายการธรรมะที่นำเสนอไป ควบคู่กับงานเพลง โดยหยิบ ประเด็นในเพลงมาพูดถึง ในมุมของ ด้านศีลธรรมจริยธรรม
38. สำนักงาน เลขาธิการสภา การศึกษา	- รายการคิดได้ใจ	สารคดี	นำเสนอกิจกรรมของเยาวชนใน การรวมตัวกันเพื่อทำประโยชน์แก่ สังคมในเชิงของการบูรณาการ ความรู้แบบองค์รวมและขยาย เครือข่าย
39. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน	- รายการเสียงแห่งอนาคต	สนทนา	นำเยาวชนในสถานศึกษาต่างๆ มา แสดงความคิดเห็นในเรื่องของ การศึกษา การจัดการเรียนการสอน การอภิปรายความรู้ เหตุการณ์ ปัจจุบัน บางครั้งเป็นการนำเสนอ กิจกรรมตามสถานศึกษา หรือ แม้แต่แหล่งชุมชนที่มีความ น่าสนใจในเรื่องของภูมิปัญญา ท้องถิ่น
”	- รายการบ่ายนี้ก็มีคำตอบ	สนทนา	นำเสนอภารกิจของคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวข้องกับ นโยบายการศึกษา การปฏิรูป

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
			แนวทางการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเสนอกิจกรรมภายในหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
”	- รายการเช้าวันนี้ที่เมืองไทย ช่วง “เวทีนี้มีคิมาวอด” สันทนาสด	รายการสด	นำเด็กนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษต่างๆ มาแสดงโชว์ในรายการพร้อมคณาจารย์และผู้บริหารมานำเสนอสถานศึกษาของเด็กที่มาแสดงความสามารถ
40. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	- รายการบ่ายนี้มีคำตอบ	สนทนา	นำเสนอภารกิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เกี่ยวข้องกับนโยบายการศึกษา การปฏิรูป แนวทางการศึกษาของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และเสนอกิจกรรมภายในหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
41. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	- รายการ สารคดีแม่ฟ้าหลวง	สารคดี	นำเสนอกิจกรรมเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยได้จัดทำขึ้นและมีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชน อาทิ การบริการชุมชน การพัฒนาสุขภาพของชุมชน รวมถึงการพัฒนาด้านการศึกษาใหม่ๆ ของมหาวิทยาลัย
42. สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)	- รายการรวมพลัง สร้างสุข	สารคดี	นำเสนอการแก้ไขปัญหาความยากจน ในระดับชุมชน ด้วยการบริหารจัดการส่งเสริมอาชีพ และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้พออยู่พอกินตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
43. องค์การเภสัชกรรม	- สปอตโฆษณาผลิตภัณฑ์	สปอตโฆษณา	ใช้ผลิตภัณฑ์ GPO เคอร์มินแล้ว

หน่วยงานผู้ซื้อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
	GPO เคอร์มิน		ช่วยชะลอความเสียหายของใบหน้า ได้
44. กรมโรงงาน อุตสาหกรรม	- สปอตประชาสัมพันธ์ โครงการอุตสาหกรรมไทย ใสสะอาดและปลอดภัย	สปอตโฆษณา	บอกกล่าวถึงนโยบายของ หน่วยงานที่มุ่งเน้นด้านพัฒนา บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของ สถานประกอบการ เพื่อเพิ่ม ศักยภาพในการทำงานของแรงงาน และส่งเสริมสุขภาวะที่ปลอดภัยใน สถานประกอบการ
45. สำนักงาน มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	- สปอตประชาสัมพันธ์ เครื่องหมายมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)	สปอตโฆษณา	ชี้แจงผู้ผลิตสินค้าชุมชนต้องนำ สินค้ามาขึ้นทะเบียนมาตรฐานการ ผลิต มผช. รวมถึงแนะนำผู้ซื้อให้ มองหาราเครื่องหมายมผช. เพื่อ แสดงถึงคุณภาพที่ได้มาตรฐานของ ผลิตภัณฑ์ชุมชน
46. สถาบัน พระปกเกล้า	- รายการ รากแก้ว ประชาธิปไตย	สารคดี	นำเสนอกิจกรรมของเยาวชนที่ รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมอันเป็น ประโยชน์ต่อสังคม โดยมุ่งเน้น เรื่องของการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความสามัคคีภายในกลุ่ม
47. รัฐสภา	- รายการ เจาะรัฐสภา	วาไรตี้	ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายใกล้ตัว รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ในขณะนั้น และพาเยี่ยมชมสิ่ง น่าสนใจต่างๆ ที่อยู่ในบริเวณ รัฐสภา อาจมีการพูดคุยกับบุคคล สำคัญถึงภาระกิจที่ทำอยู่ใน ขณะนั้น
”	- รายการ มองรัฐสภา	สนทนา	พูดคุยร่วมกับสมาชิกรัฐสภา โดย หยิบยกประเด็นปัญหาหรือสภาพ บ้านเมืองในขณะนั้นมาพูดคุยกันถึง

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
			เรื่องของบทบาทของรัฐสภาต่อเหตุการณ์หรือสภาพบ้านเมืองขณะนั้น
47. รัฐสภา	- รายการ รัฐสภาของประชาชน	สนทนา	มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย รวมถึงสมาชิกรัฐสภามาพูดคุยให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และกระบวนการออกกฎหมายที่กำลังจะขอร่างหรือกฎหมายที่กำลังจะเลิกใช้
48. กรมประชาสัมพันธ์	- รายการ สวัสดิ์อาเซียน	ข่าว	รายงานข่าวคราวความเคลื่อนไหวของสถานการณ์บ้านเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน
”	- รายการ มองอีสาน	สารคดี	เยี่ยมชมหมู่บ้านในท้องถิ่น นำเสนอวิถีชีวิตชาวบ้านที่ได้ดำเนินการพัฒนาชุมชน
”	- รายการ ชัมแฉ่มแจ่มใส	วาไรตี้	นำเที่ยวพาไปรู้จักกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ทางศิลปวัฒนธรรม เรื่องกิน เรื่องเที่ยว ในสถานที่สำคัญ หรือน่าสนใจในท้องถิ่นต่างๆ
”	- รายการ สารพันปัญหาเอดส์	สนทนา	นำเสนอสถานการณ์เอดส์ ความคืบหน้าเรื่องวิทยาการการรักษา สิทธิบัตรยา การเข้าถึงการรักษา
”	- รายการ พลังแผ่นดิน พลังด้านยาเสพติด	สารคดี	กิจกรรมของเยาวชน และกลุ่มชุมชนในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อให้ห่างไกลจากยาเสพติด

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
49. คณะกรรมการ เอกลักษณ์ของชาติ	- รายการ มงคลแผ่นดิน	สารคดี	นำเสนอศิลปวัฒนธรรมของไทย ทั้งในเรื่องของภูมิปัญญาไทย และ ของของไทย
50. สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี	- สปอตประชาสัมพันธ์ โครงการเยียวยาเพื่อมหาชน	สปอตโฆษณา	นำเสนอภาพความยากจนข้นแค้น ของเกษตรกรและชีวิตในชนบท พร้อมใช้คำพูดกระตุ้นให้จำถึงชื่อ โครงการเยียวยาเพื่อมหาชนซึ่งเป็น โครงการเรือธงของรัฐบาลในการ ช่วยเหลือประชาชนเพื่อแก้ไข ปัญหาความยากจนและสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดี
”	- รายการ นายกทักษิณฯ คุย กับประชาชน	พูดคุย	แนวนโยบายในการทำงาน ประเด็น ปัญหา วาระต่างๆ ทางสังคมทั้งที่ เป็นประเด็นปัญหาและไม่ใช่ ประเด็นปัญหา ให้คนฟังหรือผู้ รับชมเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ รัฐบาลกำลังทำเพื่อบ้านเมือง ลักษณะคล้ายกับการ ประชาสัมพันธ์ภารกิจ การทำงาน ทั้งของตัวผู้นำและคณะทำงาน
51. สำนักงานคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภค	- รายการ สภาผู้บริโภค	สนทนา	แนะนำสิทธิพึงได้ของผู้บริโภค แนะนำสินค้าต้องห้าม และนำ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิ ผู้บริโภคมาพูดคุยในรายการ
”	- สปอตประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน	สปอตโฆษณา	แนะนำภารกิจในการคุ้มครองสิทธิ ของผู้บริโภคและการทำประ โยชน์ เพื่อสังคม

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
52. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)	- รายการ วิสัยทัศน์กฎหมายไทย	สนทนา	สนทนาเรื่องราวเกี่ยวกับกฎหมายทั้งกฎหมายใหม่ และที่กำลังจะเลิกใช้ โดยนำมาพูดคุยตีประเด็นให้เกิดความเข้าใจถึงกระบวนการทางกฎหมายต่างๆ
53. สำนักงานพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน	- รายการ ด้วยลำแข้ง	สารคดี	การนำเสนอโครงการหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนเงินช่วยเหลือภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชนแล้วนำไปบริหารจัดการจนประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนอื่นๆ
”	- รายการ SML ก้าวเข้าสู่ชุมชน	สารคดี	การนำเสนอโครงการหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนเงินช่วยเหลือภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชนแล้วนำไปบริหารจัดการจนประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนอื่นๆ พร้อมการนำเสนอวิธีจัดทำแผนชุมชน
54. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	- รายการ ทำจริงไม่จน	สารคดี	เล่าเรื่องราวกรณีชีวิตจริงของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่เคยประสบความสำเร็จล้มเหลว สิ้นหวัง และกลับพลิกฟื้นชีวิตขึ้นมาได้ด้วย ความมานะอดทน มุ่งมั่นในการประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จ
”	- รายการ ชีวิตที่พอเพียง	พูดคุย	พูดคุยร่วมกับผู้นำชุมชน ในการสร้างแผนงานชุมชนเพื่อการพัฒนา แก้ไขปัญหาชุมชน โดยละเอียด

หน่วยงานผู้ใช้สื่อ	รายการ	รูปแบบรายการ	เนื้อหา
55. สำนักงาน สนับสนุนและส่งเสริม สุขภาพ (สสส.)	- สปอศ โฆษณาณรงค์หยุด สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ	สปอศ โฆษณา	การสูบบุหรี่ในที่สาธารณะเป็นการ ทำร้ายผู้อื่นอย่างไม่ตั้งใจ
”	- รายการ โลกใบเดียวกัน	สารคดี	นำเสนอเรื่องราวชีวิตของผู้พิการที่ มีความพยายามในการศึกษาหา ความรู้และพัฒนาตนเองจน สามารถช่วยตัวเองได้ และอุทิศตน ช่วยเหลือสังคม เพื่อต้องการให้ กำลังใจกับผู้พิการที่รับชมผ่านทาง รายการมีกำลังใจในการต่อสู้ชีวิต
56. สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ (ก.พ.ร.)	- สปอศ ประชาสัมพันธ์ หน่วยงาน	สปอศ โฆษณา	ชี้แจงภารกิจพร้อมบรรยากาศการ ทำงานที่มุ่งมั่นและตั้งใจของ เจ้าหน้าที่เพื่อบริหารจัดการงานใน หน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
57. คณะอนุกรรมการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พอเพียง	- สปอศ ประชาสัมพันธ์ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง	สปอศ โฆษณา	ชี้นำภาพของการมีชีวิตแบบพออยู่ พอกินเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ ประชาชนทั่วไป ให้เกิดการรับรู้ และเข้าใจถึงความหมายของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง

และจากตารางที่ 2 ข้างต้น เมื่อได้นำเนื้อหาของรายการที่ได้รับการออกอากาศมาจำแนกรูปแบบรายการพบว่าหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการจัดทำรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อนำเสนอเนื้อหาความรู้ และข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไปสู่ประชาชน หลากหลายรูปแบบทั้งรายการขนาดสั้น 3-5 นาที และรายการขนาดยาว 30 นาที - 1 ชั่วโมง ในขณะที่ช่องสถานีอื่นๆ ที่เป็นช่องสถานีในกำกับของรัฐแต่มีการดำเนินงานในเชิงพาณิชย์ ได้แก่ ช่อง 5 และช่อง 9 อ.ส.ม.ท. และช่องสถานีพาณิชย์ที่เป็นของเอกชน คือ ช่อง 3 และช่อง 7 ได้ถูกเลือกใช้เพื่อนำเสนอรายการข้อมูลข่าวสารความรู้ต่างๆ เฉพาะรายการขนาดสั้นประเภทสารคดีสั้น และรายการประเภทสปอศ โฆษณา เท่านั้น ยกเว้นพบว่ามี

รายการขนาดยาว 1 ชั่วโมงเพียงรายการเดียวเท่านั้น ได้แก่ รายการ Mega Clever ฉลาดสุด..สุด ของ
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่ามีการใช้รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาความรู้และข้อมูลข่าวสารทุก
รูปแบบเพื่อทำการสื่อไปถึงประชาชน ทั้งในรูปแบบของรายการสารคดี รูปแบบของรายการ
ประเภทสปอตโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ต่างๆ รายการประเภทสนทนา รายการวาไรตี้ รูปแบบ
รายการสัมภาษณ์ รูปแบบรายการสาธิตทดลอง รายการพูดคุย การอภิปราย การรายงานข่าว และ
รายการออกอากาศสด ซึ่งจากข้อมูลของรายการโทรทัศน์ที่พบว่าเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่
ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ได้จัดทำเผยแพร่ออกมาดังนี้

- 1) รูปแบบของรายการสารคดี จำนวนทั้งสิ้น 33 รายการ
- 2) รูปแบบของสปอตโฆษณาประชาสัมพันธ์ รวมทั้งสิ้น 32 รายการ
- 3) รูปแบบรายการสัมภาษณ์ 1 รายการ
- 4) รูปแบบรายการวาไรตี้ 3 รายการ
- 5) รูปแบบรายการสด 2 รายการ
- 6) รูปแบบรายการสาธิตทดลอง 1 รายการ
- 7) รูปแบบรายการพูดคุย 4 รายการ
- 8) รูปแบบรายการอภิปราย 1 รายการ
- 9) รูปแบบรายการแบบสนทนา 10 รายการ
- 10) รูปแบบของรายการข่าว 1 รายการ

รายการสารคดี

รายการสารคดีที่พบ 33 หน่วยงาน โดยจะมีทั้งการนำเสนอรายการทั้งแบบสารคดีสั้น
สารคดีทั่วไป และสารคดีเชิงข่าว ซึ่งเนื้อหาที่จะส่วนใหญ่ก็จะเป็นรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับสภาพประเด็นปัญหาของคน สังคม และสิ่งแวดล้อม มุ่งเจาะลึกไปที่ประเด็นปัญหาและการ
แก้ไขปัญหในระดับครัวเรือนและระดับชุมชนเพื่อหวังผลในทางการสร้างจิตสำนึก การเรียนรู้
แนวทางการบริหารจัดการแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อจะได้ทราบแนว
ทางการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับตนเอง รายการสารคดีนับเป็นรูปแบบรายการที่ได้รับความนิยม
ผลิตและเผยแพร่ ทั้งนี้เนื่องจากรายการสารคดีเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงในเชิงลึก ในเรื่องและผู้ส่ง
สารเห็นว่าน่าสนใจและมีผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งในรายการสารคดีแม้จะเป็นการนำเสนอในเชิง

ลึกแต่ก็ใช้ยุทธวิธีการนำเสนอต่างๆ มาประกอบใช้ได้ อาทิ การนำเอาทิวทัศน์เชิงครามา หรือ ในรูปแบบการละคร มาประกอบใช้ในการนำเสนอ เพื่อสร้างความน่าสนใจได้เป็นอย่างดี

รายการประเภทสปอตโฆษณาประชาสัมพันธ์ พบว่ามี การนำเสนอรายการประเภทสปอต 32 หน่วยงาน โดยเป็นการนำเสนอเนื้อหาเพื่อแนะนำสินค้าและบริการต่างๆ อาทิ สปอตโครงการ ประมูลเลขทะเบียนสวย สปอตโฆษณาสลากออมสิน สลากทศส. หรือสปอตเชิญชวนเที่ยวงานบุญ บั้งไฟ เป็นต้น การรณรงค์เชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อาทิ สปอตรณรงค์โครงการรวมพลังหาร สอง สปอตรณรงค์โครงการงดสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ สปอตรณรงค์โครงการนิคมเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น นอกจากนี้รายการประเภทสปอตยังนำมาใช้เพื่อบอกกล่าวถึงนโยบายและภารกิจของ หน่วยงานไปสู่ประชาชนอีกด้วย เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

รายการสัมภาษณ์ เป็นรูปแบบรายการที่พบว่ามีอยู่เพียงรายการเดียว คือรายการ “ไปดู ผู้แทน” โดยการนำเสนอรายการนี้จะเป็นการสัมภาษณ์แบบ Authority Interview ซึ่งเป็นการ สัมภาษณ์ผู้แทนราษฎร ผู้แทนระดับท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชน ในเรื่องราวที่เกี่ยวกับงานในท้องที่ หรือในชุมชน ความคืบหน้าของงานด้านการพัฒนาต่างๆ ที่สำเร็จลงไปหรือกำลังดำเนินโครงการ อยู่ รวมถึงการลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมเยียนประชาชน หรือพาเที่ยวเยี่ยมชมชุมชน พาไปรู้จักกันสินค้า ชุมชนที่ขึ้นชื่อต่างๆ กรมการจัดหางาน

รายการวาไรตี้

นำเสนอเนื้อหาสาระที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นความรู้ความบันเทิงสร้างความเพลิดเพลิน ให้แก่ผู้รับชมรายการ ซึ่งพบว่ามีอยู่ 2 รายการ ได้แก่ รายการยิ้มแฉ่งแจ่มใส ของกรม ประชาสัมพันธ์ และรายการเจาะรัฐสภาของรัฐสภา ซึ่งโดยเนื้อหาของรายการยิ้มแฉ่งแจ่มใสก็จะ เป็นการนำเที่ยวพาไปรู้จักกับแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ทางศิลปวัฒนธรรม เรื่องกิน เรื่องเที่ยวใน สถานที่สำคัญ หรือน่าสนใจในท้องถิ่นต่างๆ และรายการรัฐสภาก็จะพาเยี่ยมชมรัฐสภาและพาไป รู้จักรัฐสภาในมุมต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวกับบุคคล และสถานที่ รวมถึงสิ่งของต่างๆ ซึ่งในการนี้ก็จะเห็นว่ จุดมุ่งหมายนั้นก็คือการพาไปรู้จักกับสิ่งที่น่าสนใจต่างๆ ทั้งนี้ก็อาจมองได้ถึงในแง่ของการใช้พื้นที่ ของรายการเพื่อวัตถุประสงค์ทางการประชาสัมพันธ์ด้วยอีกได้

และรายการถ่ายทอดสด

รายการสดที่ออกอากาศพบว่ามีอยู่เพียงรายการเดียว นั่นคือ รายการเช้าวันนี้ที่เมืองไทย เป็นการนำแขวนที่มีความสามารถพิเศษมาแสดงออกในรายการ พร้อมกับมีผู้บริหารหรือ

คณาจารย์ของสถานศึกษาได้แนะนำสถานศึกษาที่เขกรับเชิญกำลังศึกษาอยู่ให้ผู้รับชมรายการได้
รู้จัก

รายการรูปสาริตถดลอง

พบว่ารายการรูปแบบที่เป็นรายการสาริตถดลอง มี 1 รายการ ได้แก่รายการ Mega Clever
ซึ่งเป็นการนำเสนอความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในรูปแบบการนำปรากฏการณ์ต่างๆ ทั่วไปรอบตัวมา
เป็นประเด็นคำถามถามผู้ร่วมรายการและถามผู้รับชมรายการ อาทิ คอนเซ็ปต์หรือไม่น้ำยาล้างเล็บ
ระเบิดส้วม ทำไมอาหารสีน้ำเงินจึงไม่นำรับประทาน หรือเวลาฝนตกทำอย่างไรจึงจะเปียกน้อย
ที่สุด เป็นต้น จากนั้นก็จะอธิบายประเด็นคำถามต่างๆ ด้วยการสาริตถดลองให้เห็นถึงกระบวนการ
เกิดและผลของปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้น

รูปแบบรายการพูดคุย

พบว่ารายการที่นำรูปแบบการพูดคุยมาใช้ในรายการคือ รายการประเภทธรรมะ ได้แก่
รายการเสียงธรรม เสียงทิพย์ และ รายการเมตตาธรรมคำจูนโลก ซึ่งเป็นการเสวนาธรรมะโดยท่าน
มหาเถรจากสำนักสงฆ์ สถาบันสงฆ์ หรือจากวัดต่างๆ ในประเด็นที่เกี่ยวกับธรรมะที่เกี่ยวข้องกับสิ่ง
ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เพื่อมุ่งเน้นขัดเกลาจิตใจให้ข้อคิดต่างๆ เพื่อเสริมสร้างเหตุผลทางอารมณ์
ของคน ให้รู้จักมีเหตุผลและพร้อมรับกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมที่เกิดขึ้น
ตลอดเวลา ซึ่งรูปแบบรายการในบางครั้งก็จะสลับสับเปลี่ยนไปเป็นรายการรูปแบบสนทนาหากว่า
ประเด็นเนื้อหาที่นำมาเสนอเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายในสังคม นอกจากนี้รูปแบบรายการพูดคุยยังถูก
นำมาใช้ในรายการ นายกทักษิณฯ คุยกับประชาชน อีกรายการหนึ่ง ซึ่งในรายการนายกทักษิณคุย
กับประชาชนนี้ก็เพื่อใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้นำประเทศในการสื่อสารแนวนโยบาย
ในการทำงาน ประเด็นปัญหา วาระต่างๆ ทางสังคมทั้งที่เป็นประเด็นปัญหาและไม่ใช่ประเด็น
ปัญหา ให้คนฟังหรือผู้รับชมเกิดความเข้าใจในสิ่งที่รัฐบาลกำลังทำเพื่อบ้านเมือง ลักษณะคล้ายกับ
การประชาสัมพันธ์ภารกิจ การทำงานทั้งของตัวผู้นำและคณะทำงาน ซึ่งก็พบว่าบ่อยครั้งที่ได้
สอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวในการชี้แนะ และโน้มน้าวให้ประชาชนคล้อยตามแนวความคิดของ
ผู้นำ

รายการสนทนา

เป็นรูปแบบรายการที่พบว่าใช้ในการพูดคุยกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
ประเด็นปัญหา เหตุการณ์ หรือสภาพความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อ

ในระดับโครงสร้างและนโยบาย อาทิ การสนทนาเรื่องการปฏิรูประบบการศึกษา การสนทนา
ธรรมชาติ การสนทนาเกี่ยวกับเรื่องของกฎหมาย เป็นต้น

จะเห็นว่าลักษณะการใช้สื่อโทรทัศน์ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนมี
การใช้สื่อโทรทัศน์ของภาครัฐ ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 มากกว่าช่อง
สถานีอื่น แม้แต่สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะโครงสร้างการบริหารงานของทั้งช่อง 5 และช่อง 9 มีลักษณะการดำเนินงานในรูปแบบของ
ธุรกิจเอกชน จึงอาจเป็นข้อจำกัดสำหรับหน่วยงานภาครัฐในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณเพื่อ
นำเสนอรายการในช่องสถานีดังกล่าวตลอดถึงสถานีโทรทัศน์ในเชิงพาณิชย์ช่อง 3 ช่อง 7 ช่องไอ
ทีวี เหตุนี้จึงทำให้ข้อจำกัดดังกล่าวสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปแบบของการนำเสนอรายการขนาด
สั้นในช่องเหล่านั้นมากกว่ารายการขนาดยาวที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ยกเว้นรายการ
Mega Clever ซึ่งเป็นรายการที่ช่อง 9 อสมท. และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ร่วมกัน
ลงนามเพื่อเผยแพร่ออกอากาศรายการดังกล่าว จึงทำให้สามารถเผยแพร่ออกอากาศได้เต็มชั่วโมง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาทำเงิน (Prime-time) ของช่องสถานี

ประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาคนที่ยั่งยืน

เนื่องด้วยการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคนเป็นภาระหน้าที่หลักของทุกส่วนราชการของภาครัฐ
แต่กลับพบว่า มีหน่วยงานเพียง 16 กระทรวง และ 3 องค์กรที่ปรากฏหลักฐานการใช้สื่อโทรทัศน์
เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบทั้งรายการสารคดี
รายการสเปคตต่างๆ ซึ่งแม้ว่าทุกรายการจะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจหลักของหน่วยงานแต่ทว่า
บางรายการก็ไม่ได้มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษา
เนื้อหาของรายการที่ปรากฏโดยละเอียดอีกครั้งและก็ได้พบว่า มีรายการโทรทัศน์ของหน่วยงาน
ภาครัฐที่ได้ทำเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริงอยู่ 8 รายการ ดังนี้

1. รายการ รวมพลังสร้างสุข

รายการ “รวมพลังสร้างสุข” ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลา 11.00-11.30 น. ทาง
สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 เป็นรายการที่ร่วมกันผลิตระหว่างสำนักงานปฏิรูประบบ
สุขภาพแห่งชาติ ในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การ
มหาชน) ในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรายการที่ผลิตขึ้นโดยมี

จุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองนโยบายด้านการพัฒนาคนและสังคมตามกรอบพันธกิจที่เกี่ยวกับการสร้างสุขภาวะ การสร้างสุขภาพของสังคม ให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นพันธกิจที่สอดคล้องกันระหว่างสองหน่วยงาน โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนก็เป็นหน่วยงานที่ทำงานด้านการพัฒนาชุมชน โดยมีกลไกการทำงานร่วมกับชุมชนหลากหลายรูปแบบในระดับต่างๆ เพื่อให้ องค์กรชุมชนและเครือข่ายได้เชื่อมโยงกันทุกระดับ มีความสามารถในการบริหารจัดการจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

รายการรวมพลังสร้างสุขเป็นรายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารเรื่องการสร้างสุขภาพ และสุขภาพของชุมชนภายใต้แนวคิดของสุขภาพแบบพอเพียง ให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง และสามารถนำเอาข้อมูลความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้และปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้

โดยวัตถุประสงค์ของการนำเสนอรายการ รายการนี้จึงเปรียบเสมือนสื่อกลางในการส่งผ่านเรื่องราวของสุขภาพในวิถีแห่งปัญญา คือ การพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ การให้ความสำคัญกับพลังชุมชน การร่วมสร้างสุขภาพที่เกิดขึ้นในสังคมไทย รวมทั้งเป็นแกนกลางในการประสานกับชุมชน เพื่อกระตุ้นความคิด ให้เกิดความร่วมมือในการสร้างเสริม ผลักดัน และค้นหามุมมองที่เป็นประโยชน์ในการสร้างสุขของชุมชน ซึ่งนอกจากจะเป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดข้อมูลแล้ว รายการนี้ ยังจะเป็นพลังหนุนให้เครือข่ายได้ทำงานร่วมสร้างสุขภาพะร่วมกันได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาถึงเนื้อหารายการพบว่ารายการรวมพลัง สร้างสุข ได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนอย่างที่ยั่งยืนที่ปรากฏ
ในรายการรวมพลังสร้างสุข

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
1. นำเสนอภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่ น้ำส้ม			/		/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
คว้นไม้ที่สามารถผลิตเองได้ และนำไปใช้เป็นสารบำรุงพันธุ์พืช และในขณะเดียวกันก็ยังสามารถป้องกันโรคแมลงศัตรูพืชได้อีกทางหนึ่ง						
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาสร้างรายได้ ทำเป็นอาชีพเสริมได้ อาทิ อาทิ พิมเสนน้ำ น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม ผงซักฟอก ยาสระผม ครีมนวดผม หรือแม้แต่การผูกผ้าสวยงามตามงาน ก็สามารถทำเงินได้เช่นกัน	/		/		/	
3. การทำเกษตรปลอดสารพิษทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ทั้งในแง่ของธุรกิจ และในแง่ของคุณธรรม	/	/	/			/
4. นำสั้คว้นไม้ใช้เงินลงทุนน้อยกว่าการใช้สารเคมี แต่กลับมีความปลอดภัยมากกว่า และได้ผลผลิตที่มากกว่าอย่างมีประสิทธิภาพ		/	/			
5. นำสั้คว้นไม้ คือน้ำที่ออกมาจากไม้เวลาที่เราเผาถ่าน	/				/	
6. ชาวบ้าน "...ผมเคยทำเกษตร ทำผักไว้ขายไว้กินเอง แล้วผมก็ใช้สารเคมีแล้วผมก็จะแพ้ ก็เลยเลิก เลิกแล้วก็มองหาสินค้าทำยากขึ้น		/			/	
7. การผลิตน้ำสั้คว้นไม้จากเดิมทำเป็นงานอดิเรก ปัจจุบันก็มาทำน้ำสั้คว้นไม้จริงจังก็ทำให้ชีวิตดีขึ้นตามลำดับ	/		/			
8. ปลุกฝังจิตสำนึกเรื่องการทำเกษตรปลอดสารเคมี	/	/	/			

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
9. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ต้องการช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเอง อาทิ การรวมกลุ่มรับจ้างผูกผ้าตามงาน การทำผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน ทำจักสาน เป็นต้น			/			/
10. สุขภาวะที่เกิดจากการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาของตัวเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ทำให้ชีวิตมีความสุข	/		/		/	
11. เงินทุนที่ได้รับต้องมีการจัดสรรคืนกลับสู่ให้ชุมชนเพื่อชุมชนจะได้นำเงินส่วนนี้ไปเป็นส่วนกองกลางเพื่อพัฒนาชุมชนต่อไป						/
12. สิ่งที่เป็นภูมิปัญญาและต่างสามารถทำเป็นธุรกิจได้ อาทิ พิมเสนน้ำ น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม ผงซักฟอก ยาสระผม ครีมนวดผม			/			
13. การเรียนรู้แผนการตลาดด้วยตนเอง อาทิ การให้ทดลองใช้สินค้า เป็นต้น			/		/	/
14. ผลไม้ท้องถิ่น อาทิ สับปะรด เราสามารถนำมาทำเป็นน้ำยาล้างจานได้			/		/	
15. บอกความสำคัญของการมีแผนชุมชน	/			/	/	/
16. การปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ดีขึ้นในเรื่องการช่วยเหลือตนเอง อาทิ การปลูกผักไว้กินเอง		/			/	
17. สื่อถึงกระบวนการบริหารงานกองทุนและการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ทำโครงการกันแบบ โปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต	/			/	/	/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
18. การจัดทำแผนชุมชนเพื่อหลีกเลี่ยงความยากจนของชาวบ้านมีหลากหลาย อาทิ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การจัดตั้งสถาบันการเงิน การทำร้านค้าชุมชน หรือแม้แต่การเล่นดนตรี ก็สามารถทำขึ้นมา กลุ่มเป็นอาชีพได้			/	/	/	/
19. การจัดการปัญหาชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยยึดถือภูมิปัญญาและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ดีว่าเป็นการพึ่งพาตนเองและลดภาระการพึ่งพาผู้อื่น	/		/			/
20. การผูกผ้าสามารถไปเรียนได้ที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานท้องถิ่นทุกแห่ง	/		/	/	/	
21. รูปแบบของการรวมกลุ่มเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพมีหลากหลายไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับความสนใจส่วนตัวของสมาชิก				/		
22. วัฒนธรรมการเล่นร้องของคนอิสลามว่า "นาสเป"					/	/
23. การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนที่สำคัญคือความสามัคคีของสมาชิกและการบริหารจัดการที่ดีของกองทุน			/	/		/

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่

1 การพัฒนาคนในชุมชนให้มีอาชีพ กล่าวคือ นั่นคือเป็นไปตามความมุ่งหวังของชุมชน นั่นคือการหลุดพ้นจากภาระหนี้สิน การมีอาชีพก่อให้เกิดรายได้ และเมื่อรายได้สามารถนำไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ชาวบ้านมีความสุขขึ้น ซึ่งจากการที่ประเด็นเนื้อหาดังกล่าวสะท้อนด้านการสร้างอาชีพออกมานี้ก็ด้วยเป็นเพราะเป้าประสงค์ของโครงการกองทุนด้วยเช่นกันที่มุ่งหวัง

ต้องการให้ประชาชนมีรายได้ มีอาชีพเสริมดังนั้นเนื้อหารายการที่พบจึงตรงกับเป้าประสงค์การพัฒนาของหน่วยงาน

2 การพัฒนาความรู้ และสติปัญญา. กล่าวคือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องอาชีพ การดำเนินกิจกรรม การทำแผนงานชุมชน ความร่วมมือร่วมมือ มีความสมานฉันท์ ซึ่งความรู้ความเข้าใจเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานความคิดของกลุ่มสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น อาทิเช่น การคิดค้นพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ การคิดหาวิธีการบริหารงานกองทุนที่มีประสิทธิภาพใหม่ๆ เป็นต้น

3. การพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพ ควบคู่ไปกับการทำงานอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ถือเป็นกุศโลบายที่ต้องการให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้เมื่อไม่มีกลุ่มเจ้าหน้าที่คอยกำกับดูแล การพัฒนาคนให้มีศักยภาพความรู้ความสามารถ และควบคู่ไปกับการอยู่ร่วมกัน นับเป็นวิธีการที่หากทำได้สำเร็จสังคมและชุมชนก็จะมีแต่ความสงบร่มเย็นตลอดไป

2. รายการ ก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตร

รายการ “ก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตร” ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 05.30-06.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี (ทีไอทีวี) อำนวยการผลิตโดยกรมวิชาการเกษตร หน่วยงานในสังกัดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งกรมวิชาการเกษตรมีพันธกิจที่เกี่ยวข้องต่อการค้นคว้าการศึกษาวิจัย และพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตพืชไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเกษตรกร และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนภารกิจในการวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบรับรอง และให้คำแนะนำเกี่ยวกับดิน น้ำ ปุ๋ย พืช วัสดุการเกษตร ผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากพืช เพื่อการส่งออกเพื่อส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน

จากพันธกิจดังกล่าวจะเห็นว่าภาระหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตรนั้นได้ถูกกำหนดไว้อย่างครอบคลุมโดยมุ่งเน้นไปในเรื่องการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้ความรู้ หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ เข้าไปเสริมการพัฒนาพืชพันธุ์การเกษตรและสินค้าการเกษตร ด้วยเหตุนี้กรมวิชาการเกษตรจึงได้จัดทำรายการ ก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตร ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร งานวิชาการ ตลอดจนงานวิจัยทางเทคโนโลยีการเกษตรไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเกษตรกรและประชาชนเพื่อหวังผลให้เกิดการเรียนรู้และรับทราบเพื่อนำไปพัฒนาและปรับใช้ในอาชีพเกษตรกรต่อไป

จากการศึกษาถึงเนื้อหารายการพบว่ารายการก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตรได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนที่ยั่งยืนที่ปรากฏในรายการก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตร

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
1. เกษตรกรรับมอบพันธุ์พืชที่ได้รับการวิจัยและพัฒนาจากศูนย์			/			/
2. ต่อไปเกษตรกรชาวสวนยางต้องนำน้ำยางมาตรวจหาค่ามาตรฐานก่อนส่งออก			/	/		
3. เกษตรกรที่ปลูกผักหรือผลไม้จําขังสีต้องพัฒนาปรับปรุงสินค้าของตนเองให้ได้ตามหลักมาตรฐานสากลตามหลักการรักษาสุขอนามัยพืช โดยมีหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรเป็นที่เล็งให้			/	/	/	/
4. การทำสบู่อ้าเป็นอาชีพที่มีอนาคตสำหรับเกษตรกรเนื่องจากต่อไปสบู่อ้าจะกลายเป็นสินค้าพลังงานทดแทนในครูปอื่นแล้ว			/			
5. มีการนำเสนอวิธีการดูแลรักษาต้นสบู่อ้า					/	
6. การดูแลเกษตรกรให้พึ่งพาตนเองได้ทางกรมวิชาการเกษตรต้องไม่เข้าไปแนะนำทุกเรื่อง จะต้องให้ชาวบ้านทำเอง อาทิ การนำเสนอทางเลือกการให้ปุ๋ยแก่สวนยาง มี 2 วิธี คือให้ตามวิธีของเกษตรกร และให้ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร	/		/	/	/	/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาหารอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
7. ปัจจุบันพืชสมุนไพรของไทยที่กำลังอยู่ในกระบวนการศึกษาวิจัย ได้แก่ ขมิ้นชัน ไพร ตะไคร้หอม					/	
8. สอนวิธีการทำน้ำมันหอมระเหยจากขมิ้นชัน พร้อมแนะนำการทำอุปกรณ์เพื่อสกัดน้ำมันหอมระเหยด้วยตัวเอง	/	/			/	/
9. การพัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตรในปัจจุบันล่าสุดที่เกษตรกรจะได้พบก็คือการทำเมล็ดจากเมล็ดแมงลัก การทำเฟรนซ์ฟรายทุเรียน การทำน้ำมันหอมระเหย การแปรรูปยางพารา การทำไอศกรีมทุเรียน ไวน์ต่างๆ เป็นต้น			/			
10. การปลูกพริกไทยก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่น่าสนใจ เคล็ดลับของการปลูกพริกไทยคือการเอาปลาป่น ผสมกับกระดุกป่น และส่วนผสมอื่นตามมาตรฐาน แค่นี้ก็จะทำให้ดินเมล็ดพริกไทยเจริญงอกงามดี	/		/		/	
11. ให้ความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ นั่นคือการพัฒนาพื้นที่แบบ 30-30-30-10 นั่นคือ การขุดบ่อ ทำนา ทำไร่ และที่อยู่อาศัย	/	/			/	
12. ปีนี้ทางหน่วยงานจะนำสับปะรดพันธุ์ใหม่ ในสายพันธุ์ Clone ออกมาให้เกษตรกรได้ทดลองปลูกเพื่อนำกลับไปปรับปรุงพัฒนาพันธุ์ต่อไป	/		/		/	/
13. มะละกอเป็นพืชที่ปลูกง่ายเลี้ยงง่ายแล้วก็คิดโรคง่าย ซึ่งที่นิยมเป็นคือ โรคคืดเชื้อไวรัส ทำให้ใบเป็นจุด แต่ปัจจุบันทาง	/		/	/		/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
หน่วยงานได้พัฒนาพันธุ์ดังกล่าวแล้ว กำลังอยู่ในขั้นตอนของการตรวจสอบ และรับรองก่อนจัดส่งให้เกษตรกรได้ ทดลองปลูก						

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามี
ประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่

1. การพัฒนาการประกอบสัมมาอาชีพ อาทิ การนำพันธุ์พืชไปให้เกษตรกรทดลอง
เพราะปลูก การนำโคกระบือทดลองเรื่องปศุสัตว์ หรือแม้แต่กระทั่งการอบรมด้านวิชาการหรือ
งานวิจัยใหม่ๆ ที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกร กรมวิชาการเกษตรก็ล้วนมีบทบาทในการส่งเสริมการ
ทำงาน การสร้างอาชีพด้วยกัน

2. การพัฒนาความรู้สติปัญญา ถือเป็นปัจจัยหลักในการที่จะทำให้ผู้รับหรือผู้ที่สนใจ
สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และ การประกอบอาชีพ ในหน่วยของ
การพัฒนานุคคลถือเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้คนสามารถนำเอาภูมิปัญญาความรู้ออกมาใช้ ซึ่งใน
รายการก้าวไกลกับกรมวิชาการเกษตรนั้น พบว่าความรู้ที่ได้จัดส่งเสริมให้ นั้น คือ ความรู้ที่ต้องเกิด
การเรียนรู้ด้วยตนเองเท่านั้น โดยเฉพาะในเรื่องของการเกษตรที่ต้องอาศัยความชำนาญ ลองผิดลอง
ถูกด้วยตัวเองก่อนที่จะค้นพบว่าสิ่งที่คิดที่สุดในการทำอาชีพนั่นคือสิ่งใด ซึ่งเมื่อ ได้คำตอบแล้วก็จะ
กลายเป็นผู้มีภูมิปัญญา และอาจสามารถไปชี้นำบุคคลอื่นได้

3.รายการ ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย

รายการ “ภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย” ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 11.05-11.30 น. ทาง
สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 เป็นรายการของสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน มี
จุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองนโยบายด้านการพัฒนาคนตามแผนการพัฒนาประเทศ ในมิติของการ
สร้างเสริมสุขภาพของประชาชนด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย เป็นส่วนหนึ่งของแผนการสื่อสาร

เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นแนวนโยบายของสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน ที่ต้องสร้างเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และให้คนทุกคนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน

จากการศึกษาถึงเนื้อหารายการพบว่ารายการภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนที่ยั่งยืนที่ปรากฏ
ในรายการภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
1. คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ที่กำลังจะสูญหายไปสมควรสืบทอดและอนุรักษ์ไว้						/
2. แพทย์แผนไทยสามารถรักษาโรคให้หายได้ อาทิ โรคมะเร็ง โรคเอดส์ โรคอัมพฤกษ์อัมพาต โรคกระดูกและเส้นเอ็นที่เจ็บป่วยเรื้อรัง อาทิ ปวดข้อ โรคกระดูกทับเส้นประสาท เป็นต้น		/				
3. วิธีการรักษาโรคโดยแพทย์แผนไทยมีหลายรูปแบบที่แก้ไขอาการป่วย อาทิ การนวด การจับเส้น การเหยียบ การใช้สมุนไพร เป็นต้น		/				
4. การเจ็บป่วยบางอย่างผู้ป่วยสามารถเรียนรู้วิธีการแก้อาการจากแพทย์และนำกลับไปฝึกใช้ด้วยตัวเองที่บ้านได้		/			/	/
5. การรักษาด้วยแพทย์แผนไทยไม่มีการรักษาด้วยวิธีผ่าตัดจึงทำให้ผู้ป่วยไม่ต้องสูญเสียอวัยวะ		/				

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาหารอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
6. สมุนไพรบางครั้งก็เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ซึ่งปัจจุบันเราอาจมองว่าเป็นวัชพืช แต่วัชพืชนั้นอาจเป็นยาวนานเอกช่วยรักษาอาการก็เป็นได้					/	
7. รายการสมุนไพรที่มีหอบยขมานำเสนอ อาทิ ดั้นปักเสนิยค มะคำไก่ เห็ด มะขาม ฝักผาง ดั้นขันทองพยาบาท ทองพันชั่ง เป้าน้อย หนอนคายอยาก ดั้นพะยอม ดั้นเปราะป่า ดั้นเปร้าใหญ่ ดั้นสารภี คอกอัญชัญ ดั้นคนทีสอ ฟ้า ทลายโจร โคนไม้รู้ล้ม หญ้านาคำ สาบเสือ หญ้าดอกขาว ไมยราพ หญ้าคา ผักบึงยาง กรคน้ำ เสดคพังพอน หนู มานประสานกาย ดั้นแก่นาง หอยทะเล 9 ชนิด กลุ่มไม้จันทร์ทั้งหมด ไพล ขมิ้นชัน ใบเสนิยค บอระเพ็ด ผื่นดั้น ขางปอยหลวง เสนิยคขาว					/	
8. โรคอันเนื่องมาจากกระดูกและเอ็นมีความสัมพันธ์กับระบบส่วนต่างๆ ของร่างกาย การที่ร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งมีปัญหาที่อาจส่งผลต่อร่างกายส่วนอื่นๆ และก็อาจทำให้ร่างกายส่วนอื่นๆนั้นเกิดอาการเจ็บป่วยได้ด้วยเช่นกัน		/			/	
9. มีการแนะนำอาการบ่งชี้ที่สำคัญของอาการป่วย เช่น อาการของโรคกระดูกทับเส้นประสาทหลังข้อที่ 4 ที่ 5		/			/	/
10. แพทย์แผนไทยในปัจจุบันประสบปัญหาเรื่องขาดแคลนบุคคลกร อีกทั้งยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้	/			/		/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
ประชาชนต้องหันไปพึ่งการรักษาแต่แผนปัจจุบันซึ่งก็ไม่หายแต่แพทย์แผนไทยก็ยังรักษาคนได้และจะทำต่อไป						
11. ภูมิปัญญาของแพทย์แผนไทยเป็นภูมิปัญญาที่ต้องแสวงหาและสั่งสมความรู้ตลอดชีวิตเพราะโรคใหม่ๆ เกิดขึ้นมาอยู่เสมอ	/		/	/	/	
12. การใช้สมุนไพรทำได้หลายวิธีทั้งต้ม ชง ผนคั้น		/				
13. สมุนไพรนอกจากจะใช้เป็นยารักษาโรคแล้ว ยังสามารถปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจได้อีกด้วย		/	/			
14. สูตรปรุงยาสมุนไพรรักษาโรคร้ายแรงที่สามารถเผยแพร่ได้ ได้แก่ ตำรับยารักษาโรคมะเร็ง และตำรับยารักษาโรคเก๊าท์		/		/		/
15. แนะนำวิธีการปฏิบัติตัวให้ห่างไกลจากโรคมะเร็ง	/	/			/	/
16. บางครั้งมีการนำเสนอเนื้อหาที่ละเอียดอ่อน อันอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อและความมีเหตุผล จึงต้องให้ข้อสังเกต หรือนำความเห็นจากแพทย์แผนปัจจุบันเข้ามาให้เหตุผลเพิ่มเติม					/	
17. การบำบัดรักษาโรคมะเร็งสามารถใช้วิธีทางธรรมชาติโดยการใช้สมุนไพรรักษาควบคู่ไปกับการปฏิบัติตัวใหม่อย่างมีวินัย ในเรื่องของการกิน การพักผ่อน ก็จะทำให้หายได้	/	/			/	
18. แพทย์แผนไทยเชื่อว่าการต่อสู้กับเซลล์มะเร็งให้หายคือการฟื้นฟูส่วน		/			/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
ร่างกายที่ยังมีอยู่ให้แบ่งตัวและแข็งแรง/มากที่สุด						
19. แนะนำอาการป่วยอันเนื่องมาจากปวดหัว		/			/	
20. มีการบอกถึงอันตรายของสมุนไพรด้วยกันในขณะที่บางอย่างก็สามารถแก้พิษได้ อาทิ รากยี่โถ เห็ดหลินจือ เป็นต้น		/			/	/
21. การแพทย์แผนไทยกลายเป็นความเชื่อที่ล้ำสมัย และขาดการยอมรับนับถือ เหตุเพราะถูกละเลยและขาดจิตสำนึกด้านการสืบทอดไว้	/					/
22. การใช้สมุนไพรรักษาจะได้ผลดีมากเมื่ออาการเจ็บป่วยเล็กน้อย		/			/	
23. การใช้ภูมิปัญญาที่มีเพื่อทำคุณประโยชน์ให้กับผู้อื่น ค่อยไปก็อาจเป็นความสุขแบบเศรษฐกิจพอมีพอกินก็พอแล้ว						/
24. การรักษาแบบแผนไทยหลังจากรักษาแล้วต้องมีการให้กำลังใจกับผู้ป่วยด้วย		/				/
25. ปัจจุบัน โรคอัมพาตเป็นโรคที่ก่อให้เกิดความพิการรุนแรงและเรื้อรัง จนกระทั่งกลายเป็นสาเหตุการตายอันดับ 3 ของโลก					/	
26. การนำภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมาช่วยฟื้นฟูผู้ป่วยโรคอัมพฤกษ์อัมพาต ควบคู่ไปกับการรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบันก็จะยิ่งทำให้ผลการรักษามีประสิทธิภาพมากขึ้น		/				/

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่

1. การเสริมสร้างให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง เป็นเนื้อหาที่เน้นย้ำได้ตรงต่อเป้าประสงค์ของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เนื่องจาก แพทย์แผนไทยในปัจจุบันคือศาสตร์การแพทย์ทางเลือกสำหรับประชาชน การให้การเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกายตนเอง ตลอดจนวิธีการรักษา ที่มีประสิทธิภาพสูง รวมถึงการรักษาตนเองให้บรรเทาหรือหายจากอาการป่วย จึงเป็นการจัดการความรู้ที่ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อีกทางหนึ่งซึ่งตอบสนองวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี

2. การพัฒนาความรู้สติปัญญา แม้ว่าศาสตร์การแพทย์แผนไทยจะอยู่คู่สังคมไทยมาช้านานแต่ก็ต้องยอมรับว่าศาสตร์การแพทย์แผนไทยนี้ในอดีตไม่เคยได้รับการส่งเสริม โดยเริ่มจะมีบทบาทเมื่อประมาณทศวรรษที่ผ่านมา จึงทำให้กระแสสังคมหันมาใส่ใจดูแลสุขภาพของตนเองด้วยตัวเองมากขึ้น เหตุนี้เมื่อกลายเป็นกระแสของสังคมที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ต้องมีการสื่อสารข้อมูลและเนื้อหาที่ถูกต้องในปริมาณมากด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นว่าในทุกตอนออกอากาศของรายการภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย แม้ว่าจะเป็นเรื่องของการรักษาโรค และวิธีการรักษาที่ซ้ำๆ อาทิ การนวด และการใช้สมุนไพร แต่ทั้งนี้ความรู้ด้านการนวด และสมุนไพรที่มีนั้นแทบจะไม่ต้องทำการอธิบายผ่านสคริปต์ เป็นการถ่ายทอดความรู้ที่ตกตะกอนอยู่ในตัวของแพทย์แผนไทยที่มีมาช้านาน ทำให้ความรู้ที่ได้ หรือเนื้อหาที่น่าสนใจ มีประเด็นความรู้ต่างๆ ที่น่าสนใจและนำไปใช้ได้อย่างมากมาย

4. รายการ สมอชิงชัย

รายการสมอชิงชัย ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 17.30-18.00 น. ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ผลิตโดยรายการสมอชิงชัย อำนวยการผลิตโดย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิปัญญาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ซ่อนเร้นอยู่ในสิ่งของรอบตัวเรา โดยนำมาอธิบายถึงต้นกำเนิด การนำไปใช้ และความสำคัญต่อคน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยสอดแทรกประเด็นเรื่องของการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า เป็นการนำเสนอข้อมูลความรู้ในเชิงวิทยาศาสตร์ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเชิงลึกตั้งแต่เรื่องขององค์ประกอบ ขั้นตอนการผลิต คุณประโยชน์ใช้สอย และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงจนถึงการนำเสนอประเด็นปัญหา ค่านิยม การ

บริโภคต่างๆ พร้อมกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้ถึงการบริโภคอย่างมีวินัย เพราะทุกอย่างรอบกายล้วนต้องใช้ทรัพยากรแทบทั้งสิ้น

รายการสมอชิงชัยมีวิธีการนำเสนอรายการแบบสารคดี โดยแบ่งรายการออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงเปิด-ปิดรายการ และช่วงเนื้อหารายการ โดยเป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาอธิบายถึงกระบวนการผลิต เทคนิคหรือเทคโนโลยีของผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยละเอียด ทั้งนี้เมื่อนำเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิตแล้วก็จะมีการเชื่อมโยงเนื้อหาไปถึงเรื่องการบริโภค ซึ่งเน้นไปในเรื่องของการใช้ทรัพยากรอย่างรู้ค่าเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม

จากการศึกษาถึงเนื้อหาของรายการพบว่ารายการสมอชิงชัย ได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนที่ยั่งยืนที่ปรากฏในรายการสมอชิงชัย

เนื้อหาของรายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
1. แก้วมีประวัติความเป็นมาของการเกิด 2 รูปแบบ คือ 1. แก้วเกิดจากสภาพธรรมชาติ อาทิ การที่ลาวาพุ่งออกมาจากปล่องภูเขาไฟและเย็นตัวอย่างรวดเร็วหรือเกิดจากอุกกาบาต หรือเกิดจากฟ้าผ่าทะเลทราย 2. แก้วเกิดจากหลอมด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์					/	
2. การนำแก้วมาใช้ค้นพบว่าแก้วถูกนำมาใช้สมัยอียิปต์ในยุคเมโสโปเตเมียประมาณ 1500 ปี ก่อนคริสตกาล					/	
3. แก้วเป็นสารอนินทรีย์ที่นำมาหลอมและทำให้เย็นตัวโดยที่ไม่เกิดผลึก ดังที่เห็นทั่วไปคือโปร่งใส ไม่มีสี มีความทนทาน					/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
ต่อสารเคมี						
4. แก้วมีหลายชนิด แบ่งตามองค์ประกอบทางเคมี และวัตถุประสงค์ที่จะเอาไปใช้งาน คือ แก้วทั่วไป ใช้วัสดุที่ผลิตคือทรายแก้ว (Silica Sand) โซดา แอช และ โคนาไมท์ แก้วอีกประเภทหนึ่งคือแก้วไฟเร็กซ์ ซึ่งมีส่วนผสมของไวลอนออกไซด์ ซึ่งมีความทนทานต่ออุณหภูมิสูง และสารเคมีสูง ดังนั้นจึงนิยมใช้ในห้องแลปทดลองต่างๆ และแก้วประเภทตะกั่ว ซึ่งมีคุณสมบัติแวววาว สามารถมาเขียนลวดลายลงไปบนเนื้อแก้วได้ อาทิ คริสตัล หลอดภาพทีวี เป็นต้น					/	
5. ทรายแก้วคือวัตถุดิบหลักในการผลิตแก้ว ซึ่งปัจจุบันการผลิตแก้วใช้ทรายแก้วจากจ.ระยอง					/	
6. ทรายแก้วกับทรายทะเลเหมือนกัน แต่จะเอาทรายทะเลมาผลิตไม่ได้เพราะมีกฎหมายบังคับอยู่				/	/	
7. ปัจจุบันทรัพยากรทรายแก้วเริ่มลดลงจึงมีความพยายามนำทรายแก้วที่มีความบริสุทธิ์ต่ำผ่านกระบวนการทางเคมีให้บริสุทธิ์และนำมาใช้แทนทรายแก้วบริสุทธิ์	/				/	
8. การทำแก้วสีต้องเติม พิกเมนต์ หรือตัวทำให้เกิดสีลงไปในกระบวนการผลิต เช่น แก้วสีชา ต้องเติมสนิมเหล็ก หรือเหล็กออกไซด์เข้าไป, ถ้าเป็นสีเขียวก็ใช้					/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
โคมิกอีออกไซด์ผสมเข้าไป , โคออลท์อี ออกไซด์ทำให้เกิดสีน้ำเงิน						
9. กระบวนการผลิตแก้วแบบสมัยใหม่เริ่ม จากการรับซื้อแก้วเก่าจากชาเล้ง หรือ โรงรับซื้อของเก่า จากนั้นก็จะนำเข้าสู่ กระบวนการ Recycle ในโรงงาน	/					
10. แก้ว เป็นวัสดุที่เหมาะสมต่อการนำ กลับมาใช้ใหม่มากที่สุดเพราะ ไม่มีความ เปลี่ยนแปลงของสาร อีกทั้งการนำมาใช้ ใหม่หรือ Recycle ก็จะช่วยลดประหยัด ต้นทุนวัตถุดิบ และลดการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ	/			/		
11. นำเสนอกระบวนการรีไซเคิลแก้ว				/	/	
12. ตามหลักของอุตสาหกรรมแก้ว ผู้ผลิต ต้องการแก้วมารีไซเคิลเพราะต้องการ ลดพลังงานในการหลอม	/				/	
13. นำเสนอเทคโนโลยีการผลิตแก้วตั้งแต่ เริ่มนำวัตถุดิบมาใส่ในไซโล, จากนั้น นำมาหลอม, จากนั้นนำมาขึ้นรูป แก้วตามแบบ, แล้วนำไปอบเพื่อลดกลิ่น อูณหภูมิ, จากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการ ตรวจสอบ (วัสดุแปลกปลอม, ความ หนาบาง, และตรวจรอยร้าว), และ packing					/	
14. การทำกระดาษเริ่มตั้งแต่สมัยอียิปต์ โบราณคือนำต้นกกมาแช่น้ำแล้วลอก เปลือก นำเปลือกมาลอกเอาเส้น ใยนุ่มๆ ออกมา นำมาสาน ไขว้ต่อกันเป็นผืน					/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาหารอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
แล้วใช้ก้อนกินรีค่น้ำออกและเอาไปตากให้แห้ง แต่สำหรับการผลิตแผ่นกระดาษสมัยใหม่แผ่นแรกของโลกที่ใช้กันอยู่ปัจจุบันเริ่มต้นมาจากประเทศจีน						
15. กระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่มีอยู่ 3 แบบคือ การแยกขยะ(Rebuild), การลดขยะ (Reduce), การนำกลับมาใช้ใหม่ (Reuse) ซึ่งการรีไซเคิล หรือการนำกลับมาใช้ใหม่เพิ่งเริ่มมาได้ประมาณ 30 ปี เพราะเกิดจากปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร					/	
16. การจะทำให้กระบวนการรีไซเคิลให้ได้ผลต้องทำให้คนรู้ดีกว่าทำแล้วได้สิ่งตอบแทนมากกว่าความภูมิใจ	/			/		
17. การรีไซเคิลปัจจุบันทำรีไซเคิล 8 ประเภท ได้แก่ โลหะ พลาสติก กระดาษ ขวดแก้ว อื่นๆ ขยะอันตราย ขยะเศษอาหาร และขยะอุตสาหกรรม ซึ่งต้องแยกออกไปอีก 1400 ชนิดเพื่อเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยปัจจุบันขยะประเภทกล่องจะมีมากที่สุด รองลงมาคือกระดาษขาว					/	
18. กระดาษใหม่ทั่วไปทำจากไม้ยูคาลิปตัส					/	
19. กระบวนการผลิตกระดาษหลักๆ คือการคัดแยก, การทำความสะอาด การผลิตเส้นใย, การอบ, การรีด					/	

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาความรู้และสติปัญญา ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักทางยุทธศาสตร์ของกระทรวงที่ต้องการให้ประชาชนได้เข้าถึงและเรียนรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดเผยแพร่ความรู้ในรายการสมองซีกซ้าย เป็นความรู้ที่ใกล้ตัวแต่ไม่มีใครเคยสนใจ ดังที่พิธีกรได้เกริ่นไว้ การให้อรรถาธิบาย การพาเยี่ยมชม และการการยกตัวอย่าง เป็นความรู้ที่ชัดเจนและฟังง่าย โดยมีหลายประเด็นที่ไม่เคยทราบมาก่อน อาทิ การกำเนิดแก้วมี 2 ประเภท หรือ การรีไซเคิลกระดาษ ต้องผ่านการอัด นึก ถ้าง นับสิบนับร้อย ครั้งกว่าจะเข้าสู่กระบวนการรีดกระดาษ เป็นต้น ความรู้ที่ได้จากรายการสมองซีกซ้ายเป็นความรู้ที่เป็นการประดับความรู้ เนื่องจากเป็นการนำเสนอในเชิงวิทยาศาสตร์ทดลอง และอีกทั้งพาไปนอกสถานที่ ดังนั้นจึงทำให้ประเด็นที่น่าสนใจมีสอดแทรกไว้ได้ทุกตอน

5. รายการ เวทีธรรม

รายการเวทีธรรม ออกอากาศทุกวันพฤหัสบดี เวลา 05.00-05.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ความยาวรายการ 30 นาที อำนวยการผลิตโดยมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญๆ ของประเทศ และกิจกรรมด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาของทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ได้จัดทำขึ้น

จากการศึกษาถึงเนื้อหารายการพบว่ารายการเวทีธรรม ในตอนที่ศึกษาได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนอย่างที่ยั่งยืนที่ปรากฏในรายการเวทีธรรม

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
1. ความคืบหน้าของการจัดประชุมเตรียมงานวันวิสาขบูชาโลกที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพ ในวันที่ 26-29 พ.ค. 2550				/		
2. คณะกรรมการดำเนินงานนานาชาติ หรือ IOC (International Organizing Committee) มี 32 ท่านจากประเทศสมาชิก ซึ่งจะเป็นผู้ที่ร่วมจัดเตรียมงานในครั้งนี้ รวมถึงการจัด โปรแกรมงานต่างๆ เพื่อจะเสนอไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง					/	
3. ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ก็จะมีประมุขสงฆ์จากประเทศต่างๆ เข้าร่วมกว่า 50 ประเทศ เข้าร่วมปราศรัยซึ่งหลังจากเสร็จงานต่างๆ แล้วยังจะไปร่วมกันเวียนเทียนที่นครปฐม				/		
4. ไฮไลท์ที่สำคัญของงานดังกล่าวนี้คือ คณะสงฆ์นานาชาติจะได้เข้าไปร่วมสวดมนต์ที่วันพระแก้วซึ่งเป็นการสวดที่สมบูรณ์ที่สุดครั้งหนึ่งทั้งฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายาน				/	/	
5. นอกจากนี้ก็ยังมีประเทศสมาชิกต่างๆ ต่างก็แสดงความจำนงขอ นำเอาการ แสดงวัฒนธรรมของประเทศตนเองเข้าร่วมหลายสิบประเทศ อาทิ จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น ศรีลังกา พม่า ลาว เขมร และไทย ด้วย ถือว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ สำหรับเยาวชนส่วนหนึ่งเพราะเป็นความบันเทิง				/		/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
6. นอกจากคณะสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ของไทยแล้วก็จะมินิกิตสงฆ์ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี-ปริญญาเอก ได้เข้าร่วม โดยเฉพาะเรื่องของการวิชาการ และร่วมพิธีต่างๆ				/		
7. สิ่งที่น่ากังวลคือเนื่องจากเป็นงานระดับนานาชาติและบริเวณจัดงานก็มีพื้นที่จำกัด อาจทำให้ชาวพุทธที่สนใจไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมภายในงาน แต่อย่างไรก็ตามก็สามารถติดตามการถ่ายทอดออกอากาศผ่านทางสถานีโทรทัศน์ได้				/		
8. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาที่เน้นเฉพาะเรื่องพระไตรปิฎกและวิชาการชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์				/		
9. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ ได้จัดโครงการปฏิบัติธรรมขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งรวมกว่า 400 รูปไปปฏิบัติธรรม ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณฯ ที่จ.เพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ดีอากาศดี ดั่งที่มีภิกษุที่ชื่อว่า ไปเขาค้อหนึ่งคืน อายุขึ้นไปสิบปี		/				
10. การที่คณะสงฆ์ได้ไปร่วมชุมนุมมากๆ เช่นนี้หากชาวพุทธจะทราบและไปร่วมทำบุญตักบาตรก็จะเป็นสิ่งที่ดี พุทธศาสนิกชนสามารถที่จะนำสับปายะไปถวายได้เต็มที่				/		/
11. การปฏิบัติธรรมเกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่า การที่จะสร้างคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม	/					

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
โดยการให้เรียนเรื่องพระไตรปิฎกอย่างเดียวไม่พอ ต้องมีการปฏิบัติตามที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎกด้วย กล่าวคือ พอเกิดอะไรขึ้นมาแล้วเราจะสามารถจัดการกับกิเลสได้อย่างไรซึ่งต้องฝึกฝน						
12. การวิปัสสนากรรมฐานทำให้คนมีความอดทน อย่างน้อยที่สุดทำให้มีความอดทน อย่างเดินจงกรม อย่างน้อยต้องเดิน 30 นาที นิ่ง 30 นาที และต้องกำหนดอารมณ์ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้เป็นการฝึก เพราะฉะนั้นเมื่อฝึกวิปัสสนาแล้วเจริญแล้วก็จะเกิดพัฒนาสติปัญญาอย่างสมดุล ก็จะสามารถจัดการกับอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองได้	/					
13. สำหรับวิปัสสนาสำหรับนิสิตสงฆ์ถือว่าเป็นการฝึกและเรียนรู้พระพุทธศาสนาอย่างดั่งแท้ สามารถนำไปปฏิบัติพัฒนาตนเองและสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาศีลธรรม	/					
14. การปฏิบัติธรรมถือเป็นการพัฒนาชีวิตพัฒนาปัญญา การเรียนรู้พระพุทธศาสนาได้อย่างดั่งแท้จึงต้องปฏิบัติธรรม	/			/		
15. ศาสตร์ทั้งหลายในโลกนี้ผู้พุทธศาสตร์ไม่ได้ เพราะพุทธศาสนาสามารถที่จะตัดความทุกข์ออกไปจากจิตใจของมนุษย์ได้ ดังนั้นการปฏิบัติธรรมก็ถือว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ตัดความทุกข์ได้เป็น	/					

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
อย่างดี ดังนั้นพุทธศาสนิกชนควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้พระสงฆ์มีความรู้และมีจริยที่ดี						

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาความรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ ทั้งในฝ่ายของสงฆ์ และฝ่ายฆราวาสในการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยสิทธิและหน้าที่ของทางสงฆ์นั้นก็คือการเจริญศีล ภาวนา สืบทอดศาสนา ด้วยการบำเพ็ญเพียรเพื่อให้หลุดพ้นจากกิเลสและตัณหาซึ่งต้องฝึกฝน ในขณะที่สิทธิของฆราวาสก็คือการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และการถวายปัจจัยเพื่อบำรุงศาสนาของศาสนา ทั้งนี้ด้วยรูปแบบของรายการที่เป็นการพูดคุยถึงประเด็นเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง และเกี่ยวเนื่องกับการจัดกิจกรรมต่างๆ จึงทำให้เนื้อหาความรู้ที่มียึดติดอยู่กับเรื่องของสิ่งที่ควรปฏิบัติมากกว่าเรื่องของธรรมะที่คุ้นเคยกัน

6. รายการ รากแก้วประชาธิปไตย

รายการรากแก้วประชาธิปไตย ออกอากาศทุกวันศุกร์ เวลา 16.00-16.30 น. ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 รายการรากแก้วประชาธิปไตย อำนวยการผลิตโดยสถาบันพระปกเกล้า มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของเยาวชนหรือกลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและสมดุล ซึ่งเป็นการนำแนวความคิดเรื่องของสิทธิบุคคลตามรัฐธรรมนูญมาตรา 46¹ มาขยายไปสู่ประชาชน

¹ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ก่อนเข้ารายการจะขึ้นข้อความตามรัฐธรรมนูญมาตรา 46 เพื่อชี้แจงให้ทราบสิทธิของบุคคลใช้เพลงประกอบที่บรรเลงด้วยดนตรีไทย เป็นแนวดนตรีฟังสบายๆ แบบสารคดี มีอยู่ 3 ช่วง มีพิธีกรทำหน้าที่ดำเนินเรื่อง และพื้นที่ไปร่วมกิจกรรม พร้อมสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้นำชุมชนต่างๆ มีการเดินเรื่องด้วยภาพประกอบคำบรรยาย มีการถามคำถามก่อนจบรายการช่วงท้ายรายการก่อนถามคำถาม ได้มีการขึ้นคำอธิบายสิทธิของบุคคลตามกฎหมายมาตรา 46 และพูดบรรยายให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง และจบรายการด้วยการถามคำถามชิงรางวัลเพื่อถามย้ำเรื่องเกี่ยวกับที่ได้นำเสนอไป

จากการศึกษาถึงเนื้อหารายการพบว่ารายการรากแก้วประชาธิปไตยได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนที่ยั่งยืนที่ปรากฏในรายการ รากแก้วประชาธิปไตย

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้างการเรียนรู้ให้มีความรู้	ให้รู้จักสามัคคี มีความเอื้ออาทรกัน อันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	ให้มีความสามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีจิตสำนึกดี	ให้มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการพัฒนา ด้านอาชีพ และมีรายได้ที่ยั่งยืน	ให้รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็นประชาธิปไตย		
1. ผิดาโชน คือ การละเล่นที่จัดให้มีขึ้นในระหว่างงานบุญหลวง อ.คำชะอี จ.เลย						/
2. การสืบทอดประเพณีผิดาโชนเพราะเชื่อว่านอกจากจะให้ความสนุกสนานแล้ว ยังจะช่วยให้ชุมชนและบ้านเมืองมีความสงบสุขและร่มเย็น						/
3. การละเล่นผิดาโชนเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี	/			/		/
4. การทำหน้ากากผิดาโชนจะทำจากทางมะพร้าว หวดหนึ่งข้าวเหนียวและไม้เนื้ออ่อน ตกแต่งด้วยสีน้ำมัน ซึ่งต่างจาก					/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	ให้รู้จักสามัคคี มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
อดีตที่จะใช้ปูนแฉก ขมิ้น และดินหม้อ เท่านั้น						
5. ส่วนหนึ่งของการเล่นผีตาโขนในอดีต จะมีการเข้าไปลักขโมยของตามบ้าน อาทิ ผลไม้ ของกินต่างๆ แล้วจะเอาของ ที่ขโมยมาได้นั้น ไปถวายวัดเพื่อทำบุญ					/	/
6. ผีตาโขนมี 2 ชนิด คือ ผีตาโขนใหญ่ และผีตาโขนเล็ก ปัจจุบันผีตาโขนใหญ่ จะเหลือ 2 ตัว					/	
7. ผู้ที่จะทำผีตาโขนใหญ่ได้ต้องเป็นผู้ที่ ได้รับสืบทอดและสอนมาเท่านั้น อีกทั้ง ยังต้องใช้ศิลปะ และความประณีต และ วิธีการทำขั้นสูง	/				/	
8. เครื่องทรงของผีตาโขนต้องมีอาวุธ จำลองเป็นส่วนประกอบ เพื่อไว้สร้าง ความสนุกสนานและหยอกล้อกับผู้อื่น					/	
9. ให้เยาวชนแสดงความคิดเรื่องของการ อนุรักษ์ประเพณี						
10. บ้านเมืองสามารถที่จะเจริญควบคู่ไปกับ การอนุรักษ์วัฒนธรรม						
11. การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540					/	
12. โครงการการเพาะเลี้ยงผึ้ง อยู่ในจ.แพร่ ในพื้นที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะเลี้ยงและ มีชาวบ้านท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำกว่า มาตรฐานความจำเป็นพื้นฐาน			/			

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง	ให้รู้จักสามัคคี
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย	การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
13. โครงการรณรงค์รักษาสีจิว เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะและขยายพันธุ์สีจิว ซึ่งเปิดอบรมให้กับเด็กตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา-มัธยมศึกษา					/	/
14. ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่อาศัยสีนป่าของเมืองไทย					/	
15. สีจิว มีภาษาเรียกอย่างเป็นทางการว่า "ชันโรง" ซึ่งมี 3 ชนิด ได้แก่ ชันโรงป่า, ชันโรงกิ่งป่ากิ่งบ้าน และชันโรงบ้าน					/	
16. สีชันโรงในประเทศไทยมี 23 ชนิดล่าสุดคือชื่อ "สิรินธร"					/	
17. ชันโรงปลายปีกขาว คือ ชนิดที่เข้าไปทำรังในรังปลวก						/
18. ชันโรงจิว หรือสีจิว เป็นชันโรงที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศวิทยาทางการเกษตรเพราะจะช่วยผสมเกสรให้กับผัก ผลไม้ และผลผลิตการเกษตร					/	
19. แนะนำเรื่องการเลี้ยงดูสีจิว ทั้งเรื่องแหล่งอาหาร, ร่มเงา, ศัตรูรบกวน	/					/
20. คุณภาพน้ำผึ้งของสีชันโรงและน้ำผึ้งหลวงไม่ต่างกัน "คุณภาพของสีชันโรงกับสีผึ้งหลวงไม่ต่างกันเท่าไรแต่สีชันโรงจะได้เปรียบตรงที่น้ำผึ้งมันเก็บอยู่ในถ้วยที่เป็นชันสี ซึ่งชันสีมาจากพวกยางไม้ที่เป็นสมุนไพร เพราะฉะนั้นชันสีก็จะละลายอยู่ในน้ำผึ้งด้วย ฉะนั้นน้ำผึ้งชันโรงราคาถึงแพงกว่า		/	/			

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	ให้รู้จักสามัคคี มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
เพราะว่าเป็นน้ำผึ้งสมุนไพร"						
21. การให้ความรู้แก่เยาวชนในการอนุรักษ์ ถิ่นฐานบ้านเกิดกับการสร้างความอุดม สมบูรณ์ สร้างความสมดุลให้แก่ระบบ นิเวศ (จบตอนผึ้งจิว)			/		/	/
22. ผู้เฒ่าผู้แก่เล่านิทานพื้นบ้านให้เด็กๆ และผู้ใหญ่ฟังรอบกองไฟ	/					/
23. ประเพณีการบวชป่า คือกิจกรรมหนึ่ง ของการอนุรักษ์				/		/
24. เด็กกลุ่มอนุรักษ์ของหมู่บ้านนอกจากจะ เป็นคว่ดั่งคว่ดตีในการบวชป่าในพื้นที่ ของตนเองแล้ว ยังได้ออกไปเป็น วิทยากรให้ความรู้เรื่องของการอนุรักษ์ ป่าแก่หมู่บ้านข้างเคียงและที่อื่นๆ อีก ด้วย	/			/		/
25. การบวชป่ามีการทำทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพราะพื้นที่ป่าขณะนี้กว่า 10,500 ไร่ซึ่ง มีความอุดมสมบูรณ์มาก จึงมีความ จำเป็นต้องใช้วิธีการบวชป่ามาเป็นกุศ โลบายในการป้องกันการลักลอบตัดไม้				/		
26. กลุ่มเยาวชนบ้านห้วยหินลาดโน ได้รับ การจัดตั้งขึ้นในปี 2543 มีหน้าที่ในการ ดูแลจัดการสิ่งแวดล้อมและป่าต้นน้ำลำ ธารอันเป็นหัวใจหลัก	/					
27. นอกจากเรื่องการบวชป่า กลุ่มเยาวชนยัง ได้ร่วมกันทำแนวกันไฟป่าอีกกิจกรรม หนึ่ง บริเวณรอบหมู่บ้านและพื้นที่ เพาะปลูกเพื่อป้องกันพื้นที่การเกษตร	/					/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	ให้รู้จักสามัคคี มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
สัตว์ป่า และต้นไม้จากความเสียหาย จากเปลวเพลิง						
28. การทำแนวกันไฟบริเวณล่อแหลม หรือ พื้นที่ที่มีความชัน หรือหญ้าแห้งเยาะๆ จำเป็นต้องทำแนวกันไฟกว้างถึง 4 เมตร	/			/	/	/
29. การทำแนวกันไฟป่าทำปีละครั้งช่วง เดือน กุมภาพันธ์ เพราะเป็นช่วงไม้ผลัด ใบ						
30. การบวชป่าและการทำแนวกันไฟต้อง อาศัยความตั้งใจ อุดหนุนและนุมนานะอย่าง สูงเพราะการออกไปทำกิจกรรมแต่ละ ครั้งใช้เวลาเป็นอาทิตย์ ฉะนั้นต้องมีการ เตรียมตัวในการเดินป่าเป็นอย่างดี	/			/		
31. เงินทุนของการดำเนินการอนุรักษ์ส่วน หนึ่งได้มาจากการขายของป่าและการ ช่วยกันเก็บใบชาไปขาย หรือไปเป็น วิทยากรให้กับกลุ่มต่างๆ และจากการ บริจาคจากผู้ที่เกี่ยวข้องชมกลุ่ม	/		/			
32. การดำเนินงานอนุรักษ์ของกลุ่มเยาวชน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกัน อย่างชัดเจน 12.50	/			/		/
33. นอกเหนือจากการฟื้นฟูผืนป่าแล้วกลุ่ม เยาวชนยังได้ร่วมกันดูแลสภาพแวดล้อม ภายในชุมชน ให้มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อยอีกหนึ่งกิจกรรม ได้แก่ การ ดูแลเก็บกวาดขยะ	/			/		/
34. เยาวชนแสดงความเห็นถึงการอนุรักษ์ เป็นสิ่งที่ต้องมีถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น	/			/		

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	ให้รู้จักสามัคคี มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
ต่อไปเพราะการปลูกฝังตั้งแต่เด็กจะทำให้ ให้คุ้นเคยเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม และตระหนักถึงความสำคัญได้						
35. กุศโลบายในการปลูกฝังเด็กเรื่องการ อนุรักษ์ ต้องทำให้เด็กมีความเชื่อและ รู้สึกดีต่อการอนุรักษ์ก่อน เช่นการเล่า นิทานให้ฟัง เพื่อสร้างความคุ้นเคยต่อ กิจกรรมการอนุรักษ์ เป็นต้น /						/
36. การทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์เราต้อง คิดว่าเป็นการทำดีที่ดีทั้งต่อตัวเราและ ต่อคนอื่น	/			/		/
37. ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนบ้านห้วยหินลาดใน มีความแข็งแรง และมีความพร้อมทุกๆ ด้านที่จะรับมือกับกระแสความ เปลี่ยนแปลงจากภายนอก เด็กๆ เหล่านี้มีการวางแผน เตรียมตัว สร้าง ภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มโดยการถ่ายทอดใน ทุกๆ ด้านของการอนุรักษ์จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อปกป้องวิถีอันดีงามของชุมชนและ สิ่งแวดล้อมอันเป็นความภาคภูมิใจของ ชาวปกากะยอม	/			/		/
38. ความเข้มแข็งของชุมชนจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความรัก ความสามัคคี และ ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของ บรรพบุรุษของตน				/		/
39. การรวมกลุ่มเยาวชนสานฝันสร้างสรรค์ วัฒนธรรม เกิดขึ้นเพื่อต้องการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมคุณภาพ				/		/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	ให้รู้จักสามัคคี มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
สิ่งแวดล้อมในถิ่นฐานบ้านเกิด						
40. นำเสนอที่มาที่ไปของกลุ่ม (อาจารย์) "การรวมกลุ่มเกิดจากความ สมัครใจร่วมกันและคิดว่าจะทำอะไร เพื่อช่วยเหลือสังคมที่เป็นบ้านเกิดของ เขาได้บ้าง...แล้วก็คัดเลือก คณะกรรมการกลุ่มออกมา จากนั้นก็ลง พื้นที่ค้นหาสิ่งที่ปัญหาท้องถิ่น ..."				/		/
41. จิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ต้องรีบปลูกฝัง ตั้งแต่เด็ก ถ้าไม่รีบปลูกฝังตั้งแต่วันนี้ ต่อไปก็จะสาบสูญ	/					
42. การนำเสนอวิถีชุมชนคนบางพลีของ กลุ่มเยาวชนสานฝันสร้างสรรค์ วัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์ และส่วน นิทรรศการ ซึ่งสิ่งของส่วนใหญ่จะ ได้มาจากการลงพื้นที่ออกไปหาตาม ชุมชนท้องถิ่น และรับบริจาค						/
43. ละครชาตรีเป็นการละเล่นพื้นบ้านของ ชาว อ.บางปลา ปัจจุบันการแสดงเหลือ เพียง 1 คณะ	/				/	
44. เครื่องมือเครื่องใช้ทองเหลืองระหว่าง ของคหบดี และคนธรรมดาจะมีความ แตกต่างกัน เพราะของคหบดีจะมี ลวดลายสวยงาม ในขณะที่ของคน ธรรมดาจะไม่มีลวดลาย					/	
45. ข้าวของเครื่องใช้ที่มีลวดลายสวยงาม					/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	ให้รู้จักสามัคคี มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
อาทิ งานช่าง เครื่องแก้ว และ เครื่องประดับ ตามประวัติศาสตร์จะ ได้มาจากการค้าขายกับเรือสินค้าของ ประเทศจีน และยุโรป แสดงให้เห็นถึง วิถีชีวิตของคนบางพลีที่ผูกคิอยู่กับ สายน้ำ						
46. ภูมิปัญญาชาวบ้านของอ.บางพลี อาทิ การทอเสื่อกก การทำขนมไทย					/	
47. เรือมด มี 2 ชนิด คือเรือมดใหญ่ ใช้ แจว และขนส่งผลผลิตทางการเกษตร และเรือมดเล็ก ใช้เดินทางทั่วไป					/	
48. ชีวิตความเป็นอยู่ของคนบางพลีเป็นการ ผสมผสานของคนหลายเชื้อชาติตั้งแต่ คนมอญ ลาว ไทย และญวน					/	/
49. แต่ละท้องถิ่นมีของดีเป็นของตัวเอง ฉะนั้นการอนุรักษ์จะเป็นวิธีที่จะช่วยทำ ให้คนรุ่นหลังหรือนักท่องเที่ยว ได้รับรู้ ถึงภูมิปัญญาและรากเหง้าของเราเอง และยังเป็นการปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ได้อีกทางหนึ่ง	/					
50. ถ้าเยาวชนไทยรู้จักรักและหวงแหนถิ่น ฐานบ้านเกิด และภูมิใจในภูมิปัญญาใน ท้องถิ่นบ้านเกิดของตนเองแล้ว แน่แน่นอน ว่าประเทศไทยจะยังคงเป็นไทยอยู่ได้ อย่างไม่มีสิ่งใดมากลืนกินความเป็นไทย ได้ค่ะ	/				/	/
51. โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณาราม มีการ จัดการเรียนการสอนแบบมุ่งเน้นที่ให้	/			/	/	/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง	ให้รู้จักสามัคคี
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย	การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
เด็กได้ใกล้ชิดธรรมชาติและวัฒนธรรม ดั้งเดิมของท้องถิ่น						
52. ชมรมกีฬาในกสวยตั้งขึ้นจาก คุณลักษณะของพื้นที่ที่มีความสงบ ร่มเย็นและเคยเป็นพื้นที่อาศัยของพวก นกอพยพที่มีมาตั้งแต่สมัยอดีต					/	
53. การสอนให้ความรู้ด้านอนุรักษ์ให้กับ สมาชิกของกลุ่มจะแบ่งเด็กๆ ให้เป็น กลุ่มต่างๆ อาทิ กลุ่มสาขาน้ำ การดูแล การดูแลรักษาสัตว์ กลุ่มผีเสื้อ และกลุ่ม เกษตรต่างๆ	/					
54. การเข้าร่วมชมรมเพราะมีความชื่นชอบ ส่วนตัว และมีความภาคภูมิใจ รวมถึงมี คนแนะนำ	/				/	
55. การเข้าร่วมชมรมทำให้รู้จักพันธุ์นก ต่างๆ รู้จักผีเสื้อ ระบบนิเวศของน้ำ รอยเท้าของสัตว์ต่างๆ และสมุนไพรที่ สามารถนำมาแปรรูปและนำมาใช้ ประโยชน์กับตัวเราได้	/				/	
56. วิธีการศึกษาของชมรมคือการพาออกไป นอกสถานที่เพื่อสัมผัสกับวิถีชีวิตจริงๆ ของธรรมชาติ เช่นการ ไปดูนกในทุ่งนา					/	
57. กลุ่มรักษ์ผีเสื้อเป็นชมรมที่เด็กให้ความ สนใจมากที่สุด	/				/	
58. วงจรชีวิตของผีเสื้อ					/	
59. ผีเสื้อหนอนใบเสื่อกับผีเสื้อหนอนใบรัก ธรรมดาจะแตกต่างกันตรงที่ผีเสื้อ หนอนใบรักลายเสื่อกจะไข่ที่ใบต้น					/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				เสริมสร้าง	ให้รู้จักสามัคคี
	ให้มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี จิตสำนึกดี	ให้มี สุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	มีการ พัฒนา ด้านอาชีพ และมี รายได้ที่ ยั่งยืน	ให้รู้จัก สิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย	การเรียนรู้ ให้มี สติปัญญา ไหวพริบ	มีความเอื้อ อาทรกัน อันเป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
ข่าวสาร ส่วนหนอนใบรักธรรมชาติจะ วางใจที่คันรัก						
60. การอนุรักษ์ผีเสื้อที่ได้ผลคืออย่าไปจับ ผีเสื้อเพราะสีที่ติดมือของเราจะทำให้ ผีเสื้อบินไม่ขึ้น เพราะสีของผีเสื้อจะเป็น เหมือนที่ก้นน้ำของผีเสื้อ	/				/	
61. กิจกรรมนับสิบสายน้ำ ผู้เรียนจะต้องเฝ้า ระวัง สังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงของ สายน้ำ ซึ่งวิธีหนึ่งของการเฝ้าระวัง คือ การสังเกตสัตว์น้ำที่มีอยู่ในขณะนั้น ถ้ามี สัตว์น้ำอยู่มากนั้นก็อาจหมายถึงความ ใสสะอาด ปราศจากมลพิษ	/				/	
62. สัตว์ที่อยู่ในน้ำ อาทิ หนอนแมลงวัน มวนน้ำ หนอนริมน้ำจืดแดง					/	
63. การดูนก เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ ใกล้ชิดธรรมชาติมากที่สุด เพราะ กิจกรรมดูนก นอกจากจะสอนให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของนก พันธุ์นก ชนิดต่างๆ ที่อาศัยในถิ่นแถบนี้แล้ว ยัง สอนให้รู้ถึงห่วงลูกโซ่ของธรรมชาติ สิ่งมีชีวิตที่มีอยู่ในป่า และการดูแลรักษา ธรรมชาติที่ยั่งยืน	/				/	
64. การดูนก เวลาเห็นนกกำลังกูกูกอยู่ต้อง ดูอย่างเงียบๆ และอย่าไปสัมผัสกูกูก เพราะจะทำให้เมื่อนกไม่ยอมรับกูกูก ตัวเอง	/				/	/

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่

1 . การเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มีสติปัญญาไหวพริบ โดยทั้งนี้แม้ว่ารายการรากแก้ว ประชาธิปไตยจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องของสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมทางประชาธิปไตยแต่ทั้งนี้การให้ความรู้ดังกล่าวกลับเป็นการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการทางประชาธิปไตยไว้อย่างแยบยล อาทิ การให้แสดงสิทธิในการเลือกกลุ่มเรียน การให้สิทธิในการเลือกและนำเสนอวิธีการเรียนการสอนในแบบที่ต้องการ เป็นต้น ดังนั้นเนื้อหาของรายการดังกล่าวจึงมุ่งเน้นไปในเรื่องของการให้ความรู้ในรูปแบบความรู้ทั่วไปแต่สอดแทรกเรื่องของประชาธิปไตยไว้ให้ได้คิด นอกจากนี้อีกประเด็นหนึ่งของการนำเสนอรายการที่สำคัญ นั่นก็คือประเด็นในเรื่องของการอนุรักษ์ ที่จะเน้นย้ำตั้งแต่เปิดรายการและปิดรายการด้วยตัวหนังสือให้อ่าน เรื่องของสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในการอนุรักษ์ และรักษาสภาพแวดล้อมของถิ่นฐานบ้านเกิด ดังนั้นเนื้อหาในด้านการสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังเรื่องดังกล่าวจึงทำให้รายการเต็มไปด้วยเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. การสร้างเสริมให้คนมีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง คิดเป็นและทำเป็น ดังเนื้อหาในตอนเยาวชนสานฝัน สร้างสรรค์วัฒนธรรม ที่ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงเรื่องของการนำเสนอเนื้อหาประเด็นของการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการความรู้ ความคิด และการดำเนินงานต่างๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งผลงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นและที่ได้รับก็จะเป็นผลงานที่มีคุณค่าเนื่องมาจากความตั้งใจที่เกิดจากระบบความคิดรวบยอดที่ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงความเป็นเด็กรุ่นใหม่ และการเรียนการสอนเยาวชนยุคใหม่ที่ทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสร้างคน ได้ดีกว่าการเรียนในตำราเพียงอย่างเดียว

7. รายการด้วยลำแข้ง

รายการด้วยลำแข้ง ออกอากาศสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ช่วงระหว่างข่าวภาคค่ำ ทางสถานีโทรทัศน์สีทองทัพบกช่อง 3 ความยาว 3 นาที รายการ ด้วยลำแข้ง อำนวยการผลิตโดยสำนักงานโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) เป็นรายการสารคดีเชิงข่าวขนาดสั้น ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับหมู่บ้านหรือชุมชนตัวอย่างที่ได้รับการนำเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาลไปบริหารจัดการโครงการต่างๆ ที่ได้ขอทุนไว้และได้นำไปประกอบอาชีพ และสร้างรายได้จนประสบความสำเร็จ สามารถสร้างอาชีพและสร้างรายได้ ให้กับตนเองและครอบครัวที่ท้องถิ่นได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

รายการด้วยลำแข้งมีวิธีการนำเสนอที่คล้ายกับรายการข่าวนอกสถานที่ ใช้ภาษาในการพูดถึงเนื้อหาเรื่องราวที่สั้น กระชับ แต่ได้ใจความ ยกตัวอย่างเช่น

“โครงการรวมกลุ่มผลิตน้ำดื่มของบ้านท่าไร่หมู่ 6 บ้านหมู่ใหญ่หมู่ 7 บ้านคาก้องหมู่ 8 และบ้านคลองมะเกลือหมู่ 9 ทุกแห่งได้รับงบ SML แห่งละ สองแสนบาท จากการประชาคมของหมู่บ้าน เห็นพ้องต้องกันว่าควรนำเงินมารวมกันแล้วทำน้ำดื่มขายจึงได้บังเกิด ‘น้ำดื่มตรา 6789’ ขายในตำบลและใกล้เคียง งานศพงานบุญแจกฟรี กำไรกำไรนำมาปันผลและเก็บไว้เป็นทุนทำกิจกรรมอื่นต่อไป”

และอาศัยความมีบุคลิกลักษณะที่โดดเด่นของพิธีกรเป็นจุดเด่นในการสร้างเรื่องราวเนื้อหาเพราะเป็นรายการออกนอกสถานที่และต้องมีส่วนร่วมด้วยชุมชน ดังนั้นภาพบรรยากาศของรายการจึงเป็นภาพของความร่วมมือน่าสนใจของคนในชุมชนในการทำกิจกรรมอาชีพต่างๆ ร่วมกัน ด้วยความสนุกสนานและได้สาระครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอว่าหมู่บ้านไหน ทำอะไร ด้วยวิธีไหน และทำอย่างไรจึงประสบความสำเร็จ นอกจากนี้เพื่อให้รายการเต็มไปด้วยกลิ่นไอของความบันเทิง จึงได้มีการร้องเพลง ฮัมเพลงประกอบไปด้วยทุกๆ ครั้ง สร้างความสนุกสนานและเป็นกันเองในเหตุการณ์ซึ่งได้สะท้อนเป็นภาพแห่งความสุข ออกมาให้เห็นผ่านทางหน้าจอโทรทัศน์ให้ผู้รับชมรายการไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป หรือสมาชิกโครงการในท้องถิ่นใครรู้สึกดีต่อโครงการ

จากการศึกษาถึงเนื้อหาของรายการพบว่ารายการด้วยลำแข้ง ได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนที่ยั่งยืนที่ปรากฏ
ในรายการด้วยลำแข้ง

เนื้อหาของรายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
1. หิลปะลายน้ำรด คือ การเขียนลวดลายไทยลงบนวัสดุที่ต้องการ จากนั้นลงลัก	/		/		/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
จากนั้นนำใบทองคำเปลวมาปิด และนำ น้ำมารด ก็สามารถทำให้เกิดศิลปะที่ เรียกว่า "ศิลปะลายรดน้ำ" ซึ่งสามารถ นำมาทำเป็นอาชีพ สร้างรายได้เป็นอย่างดี ดี มีมูลค่าตั้งแต่ชิ้นละ 100 - 10,000 บาท						
2. ในอดีตศิลปะลายรดน้ำมีให้เห็นแต่ใน วัดกับในวัง แต่ปัจจุบันสามารถมา เรียนรู้ได้ที่เทศบาลตำบลวัดท่าหิน จ. เพชรบุรี ซึ่งเยาวชนต่างก็สนใจมาเรียนรู้ เป็นจำนวนมาก	/			/	/	/
3. การดำเนินงานของหมู่บ้านสามารถที่จะ รวมตัวกันเป็นกลุ่มหลายหมู่บ้านได้ ยกตัวอย่างเช่น โครงการผลิตน้ำดื่มตรา 6789 ของหมู่บ้านหมู่ 6 หมู่ 7 หมู่ 8 และหมู่ 9 ของ อบต.ตาก้อง จ.นครปฐม			/		/	/
4. งบ SML สามารถนำมาเพาะพันธุ์และ เลี้ยงปลาทับทิมในกระชังได้สำหรับที่ นื่องเกษตรกรที่มีวิถีชีวิตริมน้ำ		/			/	
5. ตลาดของผู้เลี้ยงปลาทับทิมคือ ขายใน ตลาด ขายให้คนในหมู่บ้าน ขายให้คน ทำโต๊ะจีน และขายส่ง			/		/	
6. หมู่บ้าน SML ขนาดกลาง จะได้รับบ สนับสนุน 250,000 บาท			/	/		
7. ตัวอย่างการบริหารงานร้านค้าชุมชนที่ ประสบความสำเร็จ อาทิ การนำผลกำไร ที่ได้ร้อยละ 40 มาเพิ่มทุน ปันผลตาม หุ้นร้อยละ 30 และเฉลี่ยคืนร้อยละ 20	/		/	/	/	/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาหารอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
และอีกร้อยละ 10 ที่เหลือจะนำไปทำ สาธารณประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน เป็น ต้น						
8. สุภายิตคำพังเพยที่เกี่ยวกับเกลือ อาทิ ใกล้เกลือกินต่าง, เกลือจิ้มเกลือ, เอา พิมเสน ไปแลกกับเกลือ, อี๊ดเป็นเรือ เกลือ, กัดก้อนเกลือกิน					/	
9. การเลี้ยงหอยแมลงภู่มสามารถทำได้ง่าย เพียงปักไม้ไผ่ลงบนทะเล หอยแมลงภู่งก็ จะมาเกาะเอง			/		/	
10. การเลี้ยงหอยแมลงภู่มสามารถทำรายได้ ให้กลุ่มได้สูงถึง 6-7 แสนบาทต่อปี			/			
11. วิธีการบริหารเงินของกลุ่มเลี้ยง หอยแมลงภู่มที่ประสบความสำเร็จ คือ กลุ่มปักหอยได้ร้อยละ 20 แบ่งให้ สมาชิกร้อยละ 40 และนำไปขยายงาน ต่อร้อยละ 40				/		
12. หัตถกรรมจากดิน โสนก็สามารถทำเป็น โครงการมาขอเงินทุนไปขยายธุรกิจได้	/		/			
13. ความต้องการของตลาดสำหรับ หัตถกรรมดอกไม้จากดิน โสน คือตลาด ในประเทศจะชอบข้อมสี่ แต่สำหรับ ตลาดต่างประเทศจะไม่นิยมข้อมสี่					/	
14. หัตถกรรมดอกไม้จากดิน โสนขายดีทำ ให้คนในท้องถิ่นมีงานทำ			/			/
15. โครงการ SMLที่รัฐจัดมาให้จะเห็นได้ เลยว่าชาวบ้านยิ้มแย้มแจ่มใส คุณภาพ ชีวิตดีขึ้น และรัฐบาลก็ได้ภาษีจากการ			/			

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
ชายพลอยกับต่างประเทศ						
16. งบประมาณ SML สำหรับบางหมู่บ้านสามารถนำไปบริหารจัดการจนเกิดอาชีพที่หลากหลาย อาทิ ทำนวดแผนโบราณ, ทำโรงสีข้าว, และทำผ้าบาติกขาย	/		/		/	
17. การทำประชาคมก่อนตัดสินใจเสนอโครงการเป็นกระบวนการที่จำเป็นเพราะจะได้อภิปรายถึงผลดีผลเสียของการทำอาชีพต่างๆ ก่อนจะได้บทสรุปที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประชาชนและท้องถิ่น				/	/	
18. อาชีพที่ได้รับการส่งเสริมตามภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบครบวงจร อาทิ การเลี้ยงหมู, การทำแคบหมู, การทำแหนมหมู		/				
19. โครงการปศุสัตว์เป็นโครงการที่ต้องใช้เงินทุนสูง อาทิ การเลี้ยงวัวนม มีราคาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สูงถึงเกือบแสนบาท แต่หากประชาชนต้องการเงินทุนสนับสนุนก็สามารถทำโครงการมาขอจบได้				/		
20. นำส้มควั่น ไม้ช่วยป้องกันโรคและแมลงได้ส่งผลให้คืนสมบูรณ์ด้วย ซึ่งประเทศญี่ปุ่นใช้วิธีนี้มานานแล้ว เป็นการลดการใช้สารเคมีในการเกษตร			/		/	

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่

1 การพัฒนาความรู้สติปัญญา เนื่องจากวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการนำเสนอโครงการหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างเพื่อให้เป็นแบบอย่างแก่ชุมชนท้องถิ่นอื่นในการที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาลแล้วนำไปบริหารจัดการ ดังนั้นเนื้อหาด้านการพัฒนาความรู้สติปัญญาจึงเกิดแต่เรื่องที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบอาชีพ หรือแนวความคิดใหม่ๆ ที่สามารถจะไปเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนท้องถิ่นอื่นทำตามได้ นอกจากนี้ประเด็นเนื้อหาที่นำมาเสนอยังครอบคลุมถึงเรื่องของแบบอย่างการจัดการด้านการเงินต่างๆ ที่เป็นรูปแบบและสามารถจดจำนำไปเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพได้

2 การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี ภาพที่ถูกนำมาเสนอออกรายการด้วยลำแข้งนั้นทุกตอนเต็มไปด้วยรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมที่เป็นอาชีพของชาวบ้านในท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งนี่คือข้อดีของสื่อโทรทัศน์ที่แทบจะไม่ต้องมีคำบรรยายใดๆ นอกจากรูปภาพที่ได้สื่อออกมาให้เห็นว่า การที่ชาวบ้านได้มีงานทำ มีอาชีพ และมีรายได้ที่มั่นคง ทำให้ทุกคนต่างมีความสุขไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่นใด ในน้ำหรือบนบก ผู้ชมทางบ้านก็จะสัมผัสได้ถึงรูปแบบของความร่วมมือร่วมใจ ร่วมแรงร่วมใจที่จะสร้างงาน สร้างอาชีพใหม่ๆ เพื่อรองรับ และสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน

8. รายการ SML ก้าวเข้าสู่ชุมชน

รายการ SML ก้าวเข้าสู่ชุมชน ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 20.30-20.45 น. ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 อำนาจการผลิตโดยสำนักงานพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแนะนำหมู่บ้านตัวอย่างที่ได้รับเงินสนับสนุนช่วยเหลือจากโครงการแล้วนำไปบริหารจัดการจนประสบความสำเร็จ นั่นคือ ทำให้ประชาชนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้จากการนำเงินทุนไปต่อยอดพัฒนาภูมิปัญญาด้านอาชีพของท้องถิ่นที่มีอยู่ อาทิ การเกษตร ด้านการประมง ปศุสัตว์ ศิลปหัตถกรรม อาชีพอิสระ ร้านค้า และธุรกิจชุมชน

จากการศึกษาถึงเนื้อหาของรายการพบว่ารายการ SML ก้าวเข้าสู่ชุมชน ได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนที่ยั่งยืนที่ปรากฏในรายการ SML ก้าวอย่างชุมชน

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อยอดสู่ความเป็นอาชีพ อาทิ การเพาะเห็ด การปลูกบอนสี ประมงปูไข่ เป็นต้น				/		/
2. แต่ละหมู่บ้านสามารถรวมตัวกันทำโครงการใดโครงการหนึ่งได้	/		/	/	/	/
3. ผู้นำชุมชนคือผู้นำทางความคิดที่จะให้คำปรึกษาถึงการประกอบอาชีพต่างๆ ของสมาชิกให้เกิดสัมฤทธิ์ผล				/		/
4. ความสามัคคีนำมาซึ่งความแข็งแกร่งในตลาดการแข่งขัน	/		/		/	
5. ความถนัดของแต่ละบุคคลที่ต่างกันก็สามารถคิดโครงการร่วมกันและนำมาลงทุนจากโครงการได้เช่นกัน			/	/		

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่

1. เสริมสร้างความรู้ให้รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย เนื้อหานี้แบ่งออกเป็นสองส่วนคือการทำให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ นั่นคือ หน้าที่ตามเงื่อนไขของการเป็นสมาชิกโครงการเนื่องจากโครงการ SML เป็นโครงการที่ไม่ได้จัดการสนับสนุนเงินทุนสำหรับปัจเจกบุคคล ต้องเป็นโครงการของกลุ่ม นำเสนอโดยกลุ่มและมีระบบการบริหารจัดการเงินที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญคือ ต้องมีการกำหนดผลตอบแทนตามแผนเพื่อคืนกำไรให้กับชุมชนเพื่อชุมชนจะได้นำส่วนหนึ่งของรายได้นั้นไปพัฒนาชุมชนให้ชุมชนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

ในอีกเนื้อหาหนึ่งของความเป็นประชาธิปไตยนั่นคือการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนในการที่จะใช้สิทธิใช้เสียงของตัวเองในการร่วมประชาคมของหมู่บ้านและท้องถิ่น

2. การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี นั่นคือ อาชีพที่ได้รับการส่งเสริมและมีการบริหารจัดการ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นการชี้แนะ ชี้แนะ หรือให้แนวทางเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพ หรือสร้างให้เกิดอาชีพนั่นเอง

9. รายการ ทำจริงไม่จน

รายการทำจริง ไม่จน ออกอากาศเวลา 17.00-17.30 น. ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 รายการทำจริงไม่จน เป็นรายการโทรทัศน์ของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ความยาว 30 นาที มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตจริงของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่เคยประสบความล้มเหลว สิ้นหวัง โดยสามารถกลับพลิกฟื้นขึ้นมายืนหยัดด้วยความมานะ มั่นคง มุ่งมั่น จากการประกอบอาชีพและฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ จนประสบความสำเร็จโดยอาศัยการบริหารจัดการกองทุนที่ได้รับการสนับสนุนมาจากกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาถึงเนื้อหารายการพบว่ารายการทำจริง ไม่จน ได้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของรายการในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงเนื้อหาสาระของการพัฒนาคนอย่างที่ยั่งยืนที่ปรากฏในรายการทำจริง ไม่จน

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
1. ให้แนวคิดในการต่อสู้กับความผิดหวังในชีวิต			/			/
2. กองทุนหมู่บ้านเป็นเงินช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อนำไปพัฒนาพืชผล การเกษตรหรือนำไปปรับปรุงยุทธวิธี เพื่อเสริมสร้างอาชีพให้ยั่งยืนและมั่นคง			/			
3. ความเข้มแข็ง ขยันและอดทน ทำให้	/					

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
คนเราประสบความสำเร็จได้						
4. การแก้ไขปัญหาคความยากจนที่ยั่งยืน คือ การสร้างการออม	/					
5. การบริหารกองทุนหมู่บ้านให้ประสบความสำเร็จต้องลงพื้นที่ เข้าไปศึกษา ปัญหาของคนในชุมชนอย่างใกล้ชิด โดยนำปัญหาที่ได้กลับมาศึกษา วางแผน และและนำมาปฏิบัติให้เกิดการ ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม				/		
6. กองทุนหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการ กองทุนจะเป็นผู้บริหารจัดการ เงินกองทุน อีกทั้งยังเป็นพี่เลี้ยงที่จะคอย แนะนำอาชีพ และการแก้ไขปัญหอย่าง เป็นระบบ			/	/		
7. เกษตรกรสามารถนำบ่อกุ้งมาปรับเป็น บ่อปลาได้ และดีกว่าการเลี้ยงกุ้ง เพราะ การเลี้ยงปลาใช้ทุนน้อยกว่า และใช้ ทรัพยากรน้ำน้อยกว่า	/		/			
8. การทำเกษตรผสมผสานจะช่วยให้ เกษตรกรมีรายได้ที่ดีขึ้น เช่นการทำบ่อ เลี้ยงปลา ก็ให้ปลูกผักบนคันบ่อปลา เพื่อเก็บผัก เก็บผล ไม้ไปขายเพิ่มรายได้ ได้อีกทางหนึ่ง	/		/			
9. กองทุนหมู่บ้านเป็นที่พึ่งทางการเงินชั้น ดีของเกษตรกร และสมาชิก เพราะ ดอกเบี้ยถูก ทำให้ไม่เป็นภาระต่อผู้กู้				/		
10. การทำอาชีพเสริมควบคู่ไปกับการทำ การเกษตร อาทิ การถักเปียผักคตบชา เป็นต้น เพราะเปียผักคตบชากำลังเป็นที่						

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
ต้องการของตลาด และนิยมอย่างสูง เพราะเอาไปทำเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ						
11. กองทุนหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านกลับคืนสู่ท้องถิ่นหมู่บ้านมากขึ้นเพราะการพัฒนาต่างๆ ทำให้ทำมาหากินได้ดีขึ้น			/			/
12. เทคนิควิธีการบริหารกองทุนบางครั้งต้องใช้กุศโลบายหลอกล่อ อาทิ หากไม่มาออมเงินก่อนก็จะไม่สามารถที่จะกู้เงินกองทุนได้ เป็นต้น						
13. แนะนำให้รู้จักการทำสวนผสม			/		/	
14. "ปี 2523 ขณะที่รับตำแหน่งนักการภารโรง ลุงอัมพรก็ได้คิดเริ่มจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นด้วยวุฒิการศึกษาที่มีโอกาสได้เรียนเพียงแค่การศึกษาภาคบังคับในสมัยนั้นเท่านั้นคือ ป.ก แต่ลุงอัมพรก็ยังมีความรู้ด้านธรรมชาติประเพณีวัฒนธรรมไทย และฝึกการเทศนาโดยใช้ปฏิธานไหวพริบจนเชี่ยวชาญในการนำธรรมะมาเผยแพร่เป็นที่นิยมของคน โดยทั่วไปแล้วต่อมาก็ได้ศึกษาระดับประถมศึกษา ต่อจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อ.จะนะ จ.สงขลาเมื่อปี 2538 การเรียนรู้กับชีวิตและธรรมชาติรอบข้างอยู่เสมอ ทำให้คุณลุงสั่งสมความรู้ที่ได้จากประสบการณ์และตอบแทนแผ่นดินด้วยการทำงานด้านสังคมและทำงานด้วยความเสียสละ ทั้งการเป็นผู้นำการสร้างสะพาน เป็นอาสาสมัครกำจัดไข้มาลาเรีย การเข้าร่วมงานสาธารณะอื่นๆ	/				/	

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
โดยนำธรรมะมาปรับใช้ให้เข้ากับการ ดำเนินชีวิต"						
15. หลักคิดของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยคือ การให้เป็นสถาบันการเรียนรู้ที่ถ่ายทอด องค์ความรู้ต่างๆ ให้กับประชาชนทั่วไป				/	/	
16. ชุมชนคลองเประโยคมีกิจกรรมชุมชน หลายอย่างทั้งการทำน้ายาง กลุ่มเลี้ยงโค และกลุ่มพัฒนาอาชีพต่างๆ แต่ที่ว่าที่ ชุมชนสนใจนั้นก็คือ กลุ่มออมทรัพย์			/			
17. เมื่อสมาชิกให้การเข้าร่วมเต็มที่ทำให้ การบริหารจัดการประสบความสำเร็จได้ เพราะสามารถจะจัดการผลประโยชน์ให้ เกิดกับสมาชิกมากที่สุด				/		/
18. การประกอบอาชีพต่างๆ บนพื้นฐาน ของภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้การพัฒนา เป็น ไปอย่างเข้มแข็ง			/			/
19. การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อ ต้องการสอนให้สมาชิกรู้จักการบริหาร จัดการรายได้ของตัวเอง รู้จักเก็บรู้จัก ออม รู้จักประหยัด ดังนั้นการประหยัด เป็นกลุ่ม การออมเป็นกลุ่ม ทำให้เกิด การเกื้อกูลกันในกลุ่ม ซึ่งการทำงานเป็น กลุ่มก็ต้องใช้ของประชาธิปไตยขั้น พื้นฐาน				/		/
20. ผลตอบแทนประการหนึ่งที่ตั้งขึ้นคือ ผลประโยชน์ตอบแทนสำหรับสมาชิก กองทุนเมื่อเสียชีวิต ทำให้กลุ่มสมาชิก และคนอื่นๆ หันมาสนใจและเข้าร่วม โครงการนี้กันมาก						/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
21. การบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องยึดถือปัจจัยหลักๆ คือ 1)ความโปร่งใสตรวจสอบได้ 2)ระบบโครงสร้างการบริหาร มีบัญชีสาธารณะให้ประชาชนตรวจสอบได้ 3)การจัดสรรผลประโยชน์สมดุลและโปร่งใสมอบเป็นสาธารณะ และต้องกระจายอำนาจให้กรรมการหมู่บ้านตามข้อตกลง ผลประโยชน์จ่ายตอบแทนเท่าเทียมกัน ความรับผิดชอบเท่าเทียมกัน ซึ่งเท่าที่ได้ดำเนินการมา ปรากฏเป็นรูปธรรมว่าสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี ยอดเงินสะสมเพิ่มขึ้นทุกปี ผลประโยชน์ขึ้นตามเป้าที่กำหนดทุกปี	/			/		/
22. กองทุนหมู่บ้านสามารถกู้มาประกอบอาชีพได้ทุกประเภทแม้แต่อาชีพตัดผม			/			
23. จากชีวิตที่เกือบจะล่มสลายเมื่อที่ดินก็ต้องปล่อยขาย บ้านก็ต้องขายไปใช้หนี้ ขณะที่ลูกๆ ยังต้องใช้เงินทุนในการศึกษาอีกมาก ที่พึ่งสุดท้ายที่ครอบครัวนี้ได้รับ คือกองทุนหมู่บ้าน						/
24. (วินัย) "ตอนที่กองทุนหมู่บ้านมาถึงเขาบอกต้องออมเงินก่อนถึงจะกู้ได้ พอตีผมเคยไปเรียนตัดผมมาก็เลยคิดว่ากู้อามาซื้อเก้าอี้ไว้ทำอาชีพตัดผมดีที่จะดี ดีมากเลยครับเพราะถ้าไม่มีตรงนี้ผมก็ไม่รู้จะไปทำมาหากินอะไร กองทุนหมู่บ้านทำให้ชีวิตผมดีขึ้นมาก"			/			/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
25. "...ส่วนหนึ่งที่เป็นกำลังใจให้ก็คือ กรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองบึงที่เข้า มาร่วมรับรู้ปัญหาและให้คำปรึกษา แนะนำในการกู้วิกฤตชีวิตของเพื่อน บ้านอย่างใกล้ชิด"						/
26. ปัญหาของชุมชนประการหนึ่งคือ ชาวบ้านจะอยู่ถิ่นฐานเฉพาะจุด เพาะปลูกซึ่งปัจจุบันกองทุนหมู่บ้าน หนองบึงสามารถแก้ไขได้แล้ว ชาวบ้าน คดงานกันเยอะ แต่ตอนนี้ก็มีกองทุนมา ช่วยแล้ว			/			
27. ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน หนองบึงก็คือ การทำให้เด็กและเยาวชน ได้เข้ามาร่วมเป็นสมาชิกและก็มาฝาก เงินกองทุนซึ่งผลประโยชน์ที่จะได้รับ นอกจากดอกเบี้ยแล้วเราก็จะมีเงิน ทุนการศึกษาช่วยเหลือทุกปี รวมถึง กิจกรรมต่างๆ สำหรับเด็กและเยาวชน				/		/
28. ความก้าวหน้าของกลุ่มออมทรัพย์ทำให้ สามารถยกระดับขึ้นเป็นสถาบันการเงิน ได้แต่ต้องมีสถานที่ดำเนินการถูกต้อง ตามระเบียบของราชการ ซึ่งทำให้ หมู่บ้านมีปัญหา ดังนั้นสมาชิกก็ได้ ปรึกษากันหรือกัน พอก็มีสมาชิกท่าน หนึ่งที่เป็นสมาชิกยุคแรกเริ่มของการ ก่อตั้งกองทุนและเป็นคณะกรรมการ กองทุนได้ยอมเสียสละขอมอบที่ดิน ของตัวเองบริจาคให้กองทุนเพื่อก่อตั้ง						/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนาความรู้สติปัญญา	มีความเอื้ออาทรอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย
	มีความสามารถเป็นคนเก่งเป็นคนดี	มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง	การประกอบสัมมาอาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิหน้าที่และความเป็นประชาธิปไตย		
สถาบันการเงินตามที่ได้รับบริการแต่งตั้ง						
29. การเสียดสละเพื่อมีส่วนร่วมคือการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ซึ่งหาได้ไม่ง่ายนัก แต่นี่ก็คือความมีน้ำใจของคนไทยที่มักจะแบ่งให้เพื่อนบ้านเสมอ และด้วยการบริหารที่เข้าถึงชาวบ้านอย่างใกล้ชิด ทำให้ท.จ.จรินทร์ อดีตรับราชการทหาร ได้ปลดประจำการมารับตำแหน่งประธานกองทุนหมู่บ้านหนองบึง ได้รับความเชื่อถือจากชาวบ้านและให้ความร่วมมือตามระบอบประชาธิปไตย				/		/
30. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นอีกหนึ่งองค์กรของรัฐบาลที่กระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้ประชาชนนั้นได้บริหารจัดการกันเองโดยเงินของประชาชนและเงินนั้นยังอยู่ตลอดไป อย่างออกดอกออกผลนะครับ ที่สำคัญนั้นประชาชนต้องร่วมมือร่วมแรงและร่วมใจพัฒนาเพื่อให้ก่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในแต่ละพื้นที่ครับ			/	/		
31. “..ผ่อนชำระค่าจวรดไป 7 ปีจนครบแต่เจ้าของรถเขาไม่ยอมโอนรถให้ตอนหลังก็ไม่ได้อะไรเลย ไม่เหลืออะไรเลยก็มีแต่พ่อกับแม่ที่คอยช่วยเหลือ คอยบอก ว่าให้อดทน เราก็มีกำลังใจเพิ่มขึ้น...”						/
32. ตอนที่กองทุนเข้ามาก็ช่วยให้ชีวิตดีขึ้น เพราะได้นำเงินมาช่วยให้ผมมีทุนมากขึ้น ได้ทำอะไรได้มากขึ้น เก็บเล็กผสมน้อย ได้เงินเพิ่มมากขึ้นก็ไปควานรถไถ	/		/			

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
เก็บเกี่ยวมาก็เอามาจับจ่าย						
33. สมทิศ ฉากแก้ว เป็นสมาชิกกองทุนดีเด่น ที่ได้นำเงินไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ เพื่อประกอบอาชีพของตนเองให้ความ เป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น ยกฐานะของ ตนเองให้ดีขึ้น มีรถขับขี่ มีรถไถไว้ รับจ้าง มีอุปกรณ์เครื่องมือ และการใช้ สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยใน การประกอบอาชีพ	/		/			
34. สมคิดเป็นคนดีมีความขยันขันแข็ง เมื่อก่อนก็เป็นลูกน้องเขาซ่อมรถอยู่ใน ตลาด เลิกงานก็มาซ่อมที่บ้าน แต่ก็ไม่ ไหว ก็เลยเปลี่ยนมาทำอาชีพเกษตรกร แรกๆ ก็ล้มลุกคลุกคลาน พอดีกองทุน หมู่บ้านเข้ามา ทำหลายปีเข้าก็มีระสบ การณ์มากขึ้น ก็เริ่มมีฐานะที่ดีขึ้น เป็น คนขยันขันแข็ง เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ทำงานดีครับ ขยันมากๆ เลขครับ	/		/			
35. การจะทำให้เงินกองทุนมีประ โยชน์ ขึ้นมาเราต้องเอาไปลงทุนทำในสิ่งที่เรา เขียนโครงการเข้าไปครับ พอได้เงิน มาแล้วเราก็ต้องทำจริงๆ ไม่ใช่เอาไป ซื้อไปกินเล่น มันก็ไม่เกิดประ โยชน์			/	/		
36. ชาวบ้านโชคชัยส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกรประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะ ยากจน มีอาชีพรับจ้าง เขาที่ทำกินเป็น ส่วนใหญ่ ปัญหาในอนาคต ไม่มีที่ทำกินจึง ต้องอาศัยเขาที่นาเป็นหลักรายได้ไม่ พอเพียงกับรายจ่าย หลังจากได้			/			

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาในด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
เงินกองทุนมาก ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ ได้รับเงินไปประกอบอาชีพ ก็ทำให้มี คุณภาพชีวิตดีขึ้น						
37. ขณะที่คณะผู้บริหารได้วางแผนไว้ทั้งใน ระดับกองทุนหมู่บ้านและการประสาน เครือข่ายต่างๆ ชาวบ้านหรือสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน โศกซัยก็รู้สึกพอใจที่ได้ มีส่วนร่วมในการทำประชาคมฯ ได้รับ การส่งเสริมการเงินเพื่อการออมและกู้ เงินเพื่อสร้างอาชีพเสริมลดหนี้สินเดิม			/	/		
38. ชาวบ้าน "...เดิมที่บ้านมีอาชีพทำขนม เล็กๆ แต่พอได้เงินตรงนี้มาราก็ได้ขยาย แล้วก็ได้ขยาย ไปทำกับกลุ่มใหญ่มาก ขึ้น"			/			/
39. ชาวบ้านผู้ไปเราก็จะมีการติดตามผลทุก ระยะ อาทิ ผู้ไปทำสวนลำไย ก็จะ ติดตามดูทุกระยะ จนได้ผลผลิตลำไย ออกมา ก็จะติดตามให้นำเงินกลับมาเข้า กองทุน			/			/
40. วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของกองทุน หมู่บ้าน ก็เพื่อเป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียนให้กับพี่น้องประชาชน นำเงิน นั้น ไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ที่สำคัญจะได้ไม่ต้องไปพึ่ง เงินกู้ธนาคารซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง ที่แพง ทำให้เป็นหนี้เป็นสินกันไม่จบ สิ้น				/		
41. บรรยาย "...กระทั่งเธอได้เข้ากลุ่มเป็น			/	/		/

เนื้อหารายการ	มิติของการพัฒนาด้านต่างๆ					
	การพัฒนาคุณภาพคน 4 ประการ				การพัฒนา ความรู้ สติปัญญา	มีความเอื้อ อาทรอัน เป็น เอกลักษณ์ ของคนไทย
	มีความ สามารถ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี	มีสุขภาพ ร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรง	การ ประกอบ สัมมา อาชีพที่ดี	รู้จักสิทธิ หน้าที่และ ความเป็น ประชาธิปไตย		
สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและผู้ใหญ่บ้าน ได้แนะนำให้เข้ากลุ่มเจียรนัยพลอย จน ทุกวันนี้เขามีชีวิตที่ดีขึ้นเป็นลำดับ"						
42. ถึงอย่างไร โชคชะตาก็ไม่ได้โหดร้ายกับ ครอบครัวเกษมาชน ตลอดไป เมื่อมี เงินกองทุนหมู่บ้านเข้ามา สำราญได้เข้า ร่วมรับฟังคำชี้แจงจากประธานกองทุน และได้ปรึกษากับวิชัยผู้เป็นสามี ตัดสินใจทำโครงการขอเงินกู้จาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและได้รับการ ส่งเสริมอาชีพเข้าร่วมกลุ่มเจียรนัยพลอย สร้างรายได้เสริม นอกเหนือจากนั้นก็ นำไปลงทุนเช่ามาทำเพิ่ม	/		/	/	/	/
43. รับพลอยมาจากเพนียดมาเป็นกะรัต กะรัตละ 9 บาทมาแต่งงานกับแต่ง แหวน ซึ่งหากลูกสาวมาช่วย วันหนึ่งก็ จะได้ 500-600 บาท ถ้าแฟนว่างแฟนก็ ช่วยด้วยก็จะไวหน้อย เป็นรายได้เสริม ที่ตีมากเลขคี่ คี่ขึ้น	/		/		/	/
44. บรรยาย "หลังจากที่ได้เงินกองทุน หมุนเวียนลงทุน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ ของครอบครัวเกษมาชนดีขึ้นเป็นลำดับ จากที่ต้องอาศัยบ้านแม่อยู่ก็ได้ปลูกบ้าน เป็นของตนเอง ต่อมาก็ได้ซื้อรถไถนา รถจักรยานยนต์ และซื้อคอมพิวเตอร์ให้ ลูกสาวอีก 1 เครื่องเพื่อใช้ในการศึกษา ซึ่งนั่นคือคำตอบของที่มาของกำลังใจ สำคัญ"			/			

จากการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรายการแต่ละตอนที่ออกอากาศ พบว่ามีประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ได้สื่อถึงการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืน ได้แก่

1. เสริมสร้างการประกอบสัมมาอาชีพที่ดี เนื่องจากเป็นเป้าหมายของกองทุนในการที่จะให้สมาชิกผ่านพ้นวิกฤตทางด้านการเงินให้ผ่านไปได้ เหตุนี้การนำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่จึงเน้นย้ำที่การได้มาซึ่งเงินสนับสนุนจากกองทุนและชีวิตที่ดีขึ้น ไม่แต่เพียงในแง่มุมของการมีชีวิตที่ดีขึ้นเพียงเท่านั้นแต่ยังได้นำเสนอแนวคิด ของการบริหารจัดการกองทุนสอดแทรกเข้ามาด้วยเป็นระยะ

2. การเสริมสร้างให้มีความเอื้ออาทรกันอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เนื้อหารายการของทำจริงไม่จน ต่างจากรายการอื่นที่ได้หยิบยกคำชื่นชม และคำกล่าวถึงบุคคลตัวอย่างขึ้นมาพูด ซึ่งแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน